

MOTERŲ BALSAS

Pirmasis Lietuvių Darbininkų
MĖNESINIS ŽURNALAS

Lietuvių Moterų Progresyvio
SUSIVIENIJIMO ORGANAS

"Entered as second-class matter October 5, 1916 at the Post Office at Phila., Pa. under the Act of March 3, 1879"

Metai 1.

1917 m. Spalio- October mėn.

No 10 (13)

METAMS SAKAKUS

Pereitų metų spalio mėnesyje rengėmės leisti "Moterų Balsą". Kiek tai pas mus buvo įvairių nuomonių, kiek visokių abejonių, ar išlaikysime, ar užpildysime įvalias raštais ir tt.

Sunkiausias dienos "Mot. Balso" gyvavimo jau praėjo. Šiandien mes pilnos energijos ir džiaugsmo švenčiame metines sukaktuves nuo "Moterų Balso" gyvavimo. Per ištisus metus leidžiant "Mot. Balsą", mes nešėme šviesos spindulį į darbininkės nuvargusių grintelę, budindamos ją iš miego, bei prietarų.

Mes žinome, kad dabar darbininkų klesai gana sunkūs laikai. Šiandien mes, gyvendami "laisvoje" šalyje, kiekvienas už teisybės žodį pradame but persekiojami. Nežiurint gyvenimo brangumo, nežiurint priverstinam kareiviavimui, jau paskutinis kovos budas bandomas užsmagyt, —tai pasikėsinimas ant laikraščių. Tas daug atsilieps ir ant mūsų moterų judėjimo. Mes, lietuvės darbininkės, šiandien jau pradėjome atsižvelgti ant tvirtesnių kovos pamatų, kaip štai ir vėl naujas smugis mūsų darbui.

Mūsų sesutės, kurios buvo ligšiol apkvailintos patriotizmo nuodais, šiandien rauja sau plaukus nuo galvos, atiduodamos savo vyrus bei sunus karės dievačiui, o pačios pasilieka be duonos kąsnio. Mūsų broliai darbininkai varu verčiami priešais jų norą, vilktis kareivio uniforma, o mes, darbininkės, turime imt ant savo pečių visas ka-

rės mokestis ir šalies judėjimą taip, kaip dabar priverstos daryt Europos moteris darbininkės, kurios tas sunkenybes jau ketvirti metai velka. Ir štai, draugės, atsiminus tik tuos moterų vargus ir sunkenybes, mes dirbkime da daugiau, skleiskime "Moterų Balsą" da sparčiau, nes vienintėlis budas moterims pasiliosuot iš tų vargų ir nelaimių, tai apšvieta ir darbininkiškas susipratimas.

Ištisus metus savo gyvavimo "Moterų Balsas" ėjo tikrais susipratusių darbininkų keliais; užtat mes ir visuomet radome draugišką pritirimą darbininkų tarpe, mes eisime ir toliau tais keliais kartu su susipratusiais darbininkais, skindamos dygliuotus takus, pakol neužžibės šviesinė saulutė proletariatui. Mes pasiryžę kartu su jais kovoti patol, pakol nereikės motinoms raudoti žuvusių karėje sunų, kada motinoms nereikės žiurėt su skaudančia širdžia ant savo badujančių ir dirbtuvėse suvargusių kudikių. Kadangi šiandieninė sistema yra subudavota ant pamato, kad kitus išnaudojant įgyt tik sau didesnę lobį, tai ir mes, budamos dalimi tų išnaudojamųjų ir skriaudžiamųjų, ir matydamos, kad aplinkui mus vien tik, ugnis, kraujas ir ašaros, kad mūsų motinų balsas už niek laikoma, eikime da su didesne vilčia ir energija į tas, da neorganizuotas, minias, o ten pritirimą mes rasime.

Šiandieniniai pasaulio valdonai, nežiurint ar jie karunuotomis galvomis ar turtuose paskendę,

rengia kruvinas puotas iš darbininkų išauklėtų kudikių, o tos motinos lyg ir nieko negirdinčios ir nematančios tyli ir tik vaitoja vienos pasilikusios. Gana jau tų ašarų ir kraujo, tas viskas be kovos mus nepaliuosuos.

Iš mūsų draugų pereitais metais daugiausia raštai rėmė senelė Žemaitė žingeidžiomis ir pamokinančiomis apysakomis, drgg. M. Z. B., Z. Puišiuotė, K. S. Lietuvaitė, A. Yurevičienė ir E. H. Žibutė. Buvo ir daugiau draugių pasizadėjusių tam darbui, ypatingai buvusiame suvaziavime mūsų tos "karštosios" veikėjos pačios pasizadėjo ir kitas ragino prie darbo, bet... tie jų darbai tik gražiais pasizadėjimais ir užsibaigė. Greit apsidžiaugė savo darbu kitos nė nepradėjusios.

Daug mus rėmė ir draugai, ypatingai mūsų sunkiausiose dienose, pradžioje "Mot. Balso" gy-

vavimo daug pasidarbavo mums draugas V. Kapuskas. Taip-pat daug raštai rėmė dd. Švenčioniškis, A. Petrika ir P. Krakaitis. Ačiu draugams. Tikimės, kad ir toliau mus remsite sunkiame mūsų darbe.

Pradedant, draugės, antrus metus "Moterų Balso" gyvavimo, remkime jį raštai ir platinkime ne viena ar kelios, bet visos. Mes norime ir jau esame nutarusios "Mot. Balsą" leisti padidintą, bet jeigu dėl savo organo dirbsime ir toliau tiek, kaip ligšiol, tai mūsų tie tarimai negalės išsipildyt, nes tam reikalinga daugiau darbo ir pasišventimo.

Stengkimės, kad susilaukusios dvejų metų iš "Moterų Balso" gyvavimo, turėtume jį padidintą ir dukart per mėnesį išeinantį, o tai atsieksime, jeigu tik panorėsime. **K. Petrikienė.**

GIMDYMO KONTROLĖ

A. PETRIKA.

Nuo to laiko, kaip mūsų pratėvis pradėjo tankiau apleisti savo urvą ir plačiau žvalgytis po apylinkę, jis pamatė, kad žemė turi savo rybas, kad ji nėra neišmatuojama erdvė. Žinoma, tokiame ankstyvame jo gyvenimo periode, jis negalėjo suprasti, kad apribuotoj vietoj gali gyventi tik apribuotas skaičius gyvunų. Pagalios jam nebuvo nei priežasties apie tai rupintis. Ligi tol neišmieruoti plotai tyrų ir miškų teikė jam ganėtinai maisto ir jis manė, kad taip tęsis per amžius; kad tie plotai niekad nebūs apgyventi jo brolio-žmogaus.

Bet pasaulio evoliucija ir progresas nestovi ant vietos. Jie su kiekviena diena atneša žmogui naujus žinojimus, atidengia naujas paslaptis. Kartu su evoliucija žengė ir žengia žmogaus protinis išsivystymas. Žmogus palengva pradėjo matyti, kad pasaulyje nieko nėra amžino; kad viskas turi pradžią ir pabaigą. Toliau jis pradėjo patėmyti, kad kurių gyvunų daugiausia žūna, daugiausia ir gema. Žuvis, kurios yra tinkamiausias žmogui ar kitam gyvunui maistas, deda netik šimtus tukstančių ikrų, bet ir milijonus, kad apsaugojus savo veislę nuo išnykimo. Iš kitos pusės, dramblys (slonius), kuris ilgai gyvena ir nėra žudomas medėjo—pagimdo keliatą kudikių per visą savo amžį.

Šitokios gyvenimo lekcijos pastatė primityvių žmogų į protavimo sferą. Jis pamatė, kad besi-

dauginant jo veislei, kova už buvį darosi kaskart sunkesnė ir sunkesnė. Kad nureguliuoti kaip-nors skaičių savo šeimynos,—jis neturėjo supratimo. Jis net nežinojo, kad gimimas kudikio—tai yra pasekmė lytiško susinešimo dvejų skirtingos lyties asmenų. Jis, be jokios nuovokos, vaišino pačios meile savo draugus ir svečius, o kudikių gimimą skaitė valia ir darbu dvasių bei dievų.

Aišku, kad šitokiame jo psichologiniame stovyje negalėjo rasti mintis apie kontroliavimą lytiško gyvenimo. Jis būtų užmūšęs pirmutiniu akmeniu tą žmogų, kuris jam būtų pasakęs, kad kudikis negali gimti be tam-tikrų priežasčių, kurios padaro jo gyvenimą neišvengtiniu. Todėl visi mūsų dienų gimdymo kontrolės skelbėjai su visais paskiausiais išradimais ir pundais knygelėlių bei patarimų—butų neturėję pasisiekimo tarp laukinių žmonių; jų protavimo centras dar nebuvo ant tiek subrendęs, kad suprasti painius lytinės fiziologijos klausimus.

Bet, kaip minėjau, jie negalėjo likti tokiaime stovyje; gyvenimas vertė juos protaut ir jieškot išėjimo iš painaus sunkenybių labirinto. Ir tik ačių tam protinio vystymosi procesui šiandien nerastume visame civilizuoatame pasaulyje šalies, kur nebūtų skelbiami ir praktikuojami vienoki ar kitoki būdai nustatymui šeimynos didumo pagal kiekvieno išgalę ir aplinkybes. Tiesa, randasi dar ir šiandien tokių šalių, kuriose draudžiam

duoti viešai patarimus ir skelbti budus kontroliavimui gimdymo, bet tas daroma su tam tikrais išrovakimais tų žmonių, kurie turi galę mus "valdyti". Nors jie mums aiškina, kad tą daro dėl tautos ar šalies gerbuvio, bet, kaip vėliaus matysime, tie visi jų "aiškinimai" yra veidmainingi; jiems ne šalies gerbuvis rupi, bet pelnas savo klesai.

Pirma negu kalbėsiu, kodel mūsų "tautos vadovai" priešinasi tam žinojimui, kuris duoda galę nustatyti savo šeimynos didumą pagal norą, turime bent truputėlį apsistoti ant istorijos to "naujo mokslo".

Apie 2,000 metų atgal, kaip tuli istorikai paduoda, Judos Iskarioto brolis, Onanas (žiur. "Genesis"; sk. XXXVIII), skelbė, kad norint neapvaisinti moterį laike lytiško susinešimo,—reikia atsitraukti pirma negu pasiekus kulminacijos laipsnį. Nors tai jau senas ir netikęs budas, tačiau dar ir šiandien plačiai praktikuojamas, ypatingai tamsiųjų ir geresnių budų nežinančių liaudies sluogsnių. Tas budas dabar tapo pasmerktas visų geresniųjų daktarų, kaipo blėdingas ir ardantis sveikatą. Pagal jo "išradėjo" vardą, tas budas ir vadinamas "Onanizmu". Šiandien "Onanizmu" vadinama savizagystė, kuri yra aršesnė ir už tikrąjį "Onanizmą".

Aštuonioliktame šimtmetyje Anglijos "pionieriai" jau matė reikalą kokių-nors budu sumažinti savo šeimynas, kad išsisukus nuo to nežmoniško skurdo. Vienas iš jų įžimiasių žmonių, Malthus, palaikė ir skelbė tą nuomonę visokiais budais. 1798 metais jis parašė pirmą tos rūšies veikalą, užvardintą "Vaisinimosi Principas", kuriame karštais žodžiais nurodė į neapribuotą šeimyną, kaipo į didžiausią kliūtį pasaulio progresui. Bet visi Malthus'o nurodymai, visi patarimai, tai buvo susilaikymas nuo lytiškų susinešimų ir kovojimas su gamtiniu prie jų patraukimu. Lytišką aktą Malthus vadino ištvirkėlių darbu. Žinoma, toks dalykų aiškinimas buvo nenaturalis. Gamta pasirodė daug tvirtesnė, negu jo teorija ir pastaroji, neradusi jokio pasisekimo praktiškame gyvenime—teorija ir pasiliko.

Dvidešimts metų vėliaus James Mill, tėvas garsiojo Stuart Mill, jau pradėjo skelbti ir tulus budus apsaugojimui nuo užsiveisimo. Apie tai jis rašė plačiai "Encyclopaedia Britannica". Nors tai buvo labai elementariai budai, bet jie patarnavo kaipo medžiaga tolesniam studijavimui to klausimo. Praslinkus keturiems metams, t. y.

1822 m., Mill'o draugas ir radikalus to laiko reformatorius, Francis Place, paskelbė naują, daug praktiškesnę, metodą apsaugojimui nuo negeistino užsiveisimo. Vėliaus, 1831 metuose, Robert Dale Owen, sunus garsaus kooperacijos "tėvo", Roberto Owen'o, parašė naują veikalą, "Moralė Fiziologija", kuriame išdėsto budus apsaugojimui vaisiaus nuo užsimezgimo. Veik tame-pat laike du filantropai, broliai Drysdale, pašventė visą savo energiją skleidimui to žinojimo tarp plačiųjų minių. Ir nežiurint visokių kliučių iš pusės priešininkų, šiandien ta propaganda užkaravo visą pasaulį.

Vienas iš didžiausių argumentų, kurį stato to judėjimo priešininkai, yra tas, kad gimdymo kontroliavimas privesiąs žmoniją prie išnykimo. Bet tai netiesa. Kad kontroliavimas prives prie sumažėjimo skaičiaus žmonių, tas tiesa. Bet tas išeis ne ant prapulties, bet ant naudos visiems gyventojams, nes patįs žmonės galės nuspręsti tinkamą ir reikalingą skaitlių gyventojų, reguliuodami savo šeimynas pagal išgalę. Ir koks gi išrovakimas šeimynai ar valstybei turėti tukstančius valkatų ar idiotų, kurie yra nereikalingi? Tie nelaimingi sutvėrimai bastosi iš vietos į vietą, nuo kontinento ant kontinento, pakol suranda kokį-nors "geradarį", kuris nuperka jo raumenų spēką ir pastato į kito vietą, kurį tik-ką pasiuntė į valkatų abazą. Prie dabartinio technikos išsivystymo nereikalinga tiek daug darbininkų, kaip kad buvo 200 metų atgal. Kasmet nauji išradimai išmeta tukstančius darbininkų ant gatvės, kurie paskui be vilties vaikščioja nuo vienos dirbtuvės prie kitos. Jeigu nebutų perviršis tų bėmokslių darbininkų, tai nebutų nei konkurentų darbo rinkoj ir jie nebutų žudomi milionaš ant karės lauko. Žinoma, tas nėra geistina mūsų išnaudotojams, nes tuomet pranyktų toji bedarbių armija, iš kurios jie renkasi sau vergus ir nebutų kam kariauti už jų reikalus. Delto jie ir nori, kad skurdžiai turėtų po tuziną kudikių, o patįs pasitenkina savo šeimynoj vienu ar dviem, nors galėtų tinkamai išauklėti ir kelis tuzinus.

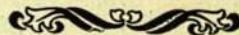
Ypatingai mums svarbu įsitėmyti šis faktas, kad didžiausias gimimų perviršis yra tose šalise, kuriose skurdas ir priespauda labiausia viešpatauja, o kaipo to pasekmė—ten didžiausias ir tamsumas. Pavyzdžiui galima paimti kad ir 1913 metų statistiką, kuri aiškiausiai už save kalba. Ten pasakyta, kad Francijoj, Anglijoj, Belgijoj, Olandijoj, Šveicarijoj ir Skandinavijos šalise, bu-

na mažiau, negu 30 gimimų ant kiekvieno 1000 gyventojų. Tuotarpu Rusijoje, Austro-Vengrijoje, Italijoje, Ispanijoje ir ant Balkanų buna daugiau negu 30 ant to paties skaitliaus gyventojų. Vokietija dar neseniai skaitėsi prie pastarųjų valstybių grupos, bet jau dabar ir ji perėjo prie pirmųjų. Berlyno gimimų rata yra jau žemesnė, negu Londono ir tuoj bus lygi Francijos ratai, tos Francijos, kurioj pirmiausiai prasidėjo kova už gimdymo kontrolę. Tai taip su Europa. Amerika, Australija ir Naujoji Zelandija,—stovi taip pat ant to paties kelio. Bet nuo to žmonija neišnyks; ji tik nustatys sau tinkamą narių skaitlių.

Toliau, mūsų "moralistai" sako, kad tai užviešpatausianti tikra anarchija moraliame gyvenime, kad išsiplatinis ištvirkimas ir tt. ir tt. Šitam tvirtinimui irgi nėra pamato. Pažiūrėkite tik į mūsų turčius ir į vidurinę klesą. Jie labai gerai žino visus apsisaugojimo budus ir juos praktikuoja, o vienok jų klesa netik neišnyko, bet ir moraliai stovi nežemiau už tuos prastuosius žmones, kurie jokių budų nežino ir nepraktikuoja. Pagalios, jeigu ir rastųsi žmonės, kurie panaudotų tą žinojimą ištvirkimo tikslams, tai toki žmonės nenuskriaus nieko, kaip tik patį save. Jie tokiu savo gyvenimu priskubins sau amžiaus galą ir su jais išnyks ta ištvirkėlių veislė, o liks tiktai normaliai žmonės. Tokiu budu gamta pati pastatys žmonių ant augštesnio laipsnio ir pagerins jos veislę, išnaikindama tuos nenormalius.

Vėla sakoma, kad tai elgiamasi prieš gamtos norą, turėti lytiškus susinešimus, o neturėti kuklių. Reikėtų paklausti tų žmonių, kodėl jie valgo karvės pieną, kurį gamta davė tik veršių žindymui? Kodėl jie užmuša gyvulį, kurį gamta leido gyventi, ir valgo jo mėsą? Kodėl jie retina medžius, augmenis ir rąvi žoles, kurias gamta leido augti? Pagalios, kodėl jie kerpa plaukus ir nagus? Juk tai naikinimas gamtos darbo! Čion manau, ir tie gamtos "šalininkai" turės pripažinti, kad gamta yra perdaug "godi" savo tvėrimo darbe ir kad reikia ją kartais netik "sudrausti", bet ir kovoti su ja.

Apie budus apsisaugojimui čion nevieta rašyti; tai priešinga šios šalies įstatymams. Nors ir yra draudžiama tų budų aiškinimas, bet norintieji visados juos suranda, tik nevisada teisingus. Kas aršiausia, kad tie budai nevisiems yra vienodi; juos reikia pritaikyti prie sveikatos stovio ir gyvenimo aplinkybių. Augustas Forel, tyrinėtojas ir autoritetas lyties klausime, prilygino tuos patarimus prie ainių, kurie vienam tinka, o kitam ne. Olandijoje netik daktarai, bet ir "nursės" yra specialiai prirengiamos prie to aiškinimo. Pas mus to nėra. Todėl geriausia apie tai susižinoti su vietos gydytojų, kuris žino visas jūsų aplinkybes. Jeigu kuris gydytojas nėra kompetentiškas šiame dalyke, tai jis vargiai gali būti kompetentišku ir kituose.

Pabuskit Sesutės

Pažvelgus į svietą net ašaros bįra,
Rodos, kad protas pas ŽMONES suįro:
Tamsybėn subrukti viens kito nemato,
Žudos ir pjaujas insukti verpeto.

Jų neišbudin' kanuolių baubimai,
Nei naujos gadynės į kovą šaukimai;
Jie neišvista mokslo, šviesos
Ir neapgina pamintos tiesos...

Todel, sesutės, nors jūs pabuskit,
Sykiu su kitoms į kovą stokit:
Spėkas prijungę eikit išvien,
Tamsybės murus griaukit kasdien...

Nelaikas, sesutės, tamsybėj miegot,
Varge paskendus, o dangų sapnuot.
Juk tik pažvelgkit—visur kraujas!
Žmonės prispirti žudos ir pjaujas.

Shenandoah, Pa. J. Vil-lis.
(Aukauju nepriklausančiom į L. M. P. S.).

Nors...

Norint gyvenimas ir silpnin' jiegas,
Norint krutinę ir spaudžia vargas,
Nors kalnai nugriutų, užlietų klonius,
Bet viltis vienybės niekad nežus.
Darbas,—vienybė, tai mūsų viltis,
Kova už buvę—brangi ateitis.
Draugiškai ranką vien' kitai teikim,
Liuosybės taku sesutės eikim.

L. M.

ŠEIMYNOS RYŠIAI

V. KAPSUKAS.

ŠEIMYNOS RYŠIAI.

Mylimąjį rinkdamos, ji bus, kaip ir vyras, laisva ir savarankė. Ji ne dėl turto jį rinksis ir ne dėl turto ją vyras rinksis: visiems priklausys tuomet lygiai visuomenės turtas. Rinksis tik dėl to, kad vienas kitam patiks, kad meilė juodu suvienys. Juodu susivienys, jokio leidimo, nė valdininko tarpininkavimo nereikalaudami, panašiai, kaip buvo pirmųjų krikščionių galybės. Tai nereiškia, kad tuomet bus uždrausta bažnyčios šliuvas imti. Jei bus tokių žmonių, kurie to norės, galės tai daryti, tik negalės būti tai visiems priverstinas dalykas. Tai bus, kaip ir tikėjimas, kiekvieno sąžinės dalykas. Negalės būti prievartos nė tiems, kurie šliubą bus paėmę, kad butinai kartu gyventų, kad ir jų meilė atšaltų ir norėtų jie persiskirti, galbut, dargi su kitu ar kita gyventi. Mes žinome, kad tankiai taip buna, jog su vienu sugyventi negali, o su kitu kuopuikiausia sugyvena. Varu mylimas nebūsi. Prievarta taip pat nesulaikys šeimos nuo irimo. Ir dabar geriau sugyvena tos šeimos, kur nėra prievartos, kur nežiuri vyras į moterį ir moteris į vyrą, kaip į savo vergę ar vergą, su kuriuo, ką nori, tą gali daryti. Juo daugiau savarankumo ir laisvės, juo daugiau ir kits kito guodojimo ir meilės.

Socializmo visuomenėje nebus tų ryšių, kurie šiandien laiko vyrą ir moterį kruvoj, jeigu dargi jiedu visiškai nebemyli kits kito. Moteris dabar tankiai nepameta vyro tikrai dėl to, kad nėra kur jai dingti; arba vaikų likimas riša, turtas... Socializmo visuomenėje, be namų rykių, drabužių ir kitų mažmožių, jokio turto nebus galima paveldėti. Vaikai vistiek bus visuomenės aprūpinti. Moteriškė taip pat neliks gatvėje. Užtat ji visiškai savarankė darosi: atsiduoda tikrai tam, kurį myli, o ne už pinigų teka, ne už pinigus parsiduoda; negyvena taip pat su tokiu vyru, kurį mylėt nustojo.

Vienok tai nereiškia, kad tuomet bus, kaip pirštinės, mainomi mylimieji. Priešingai, tuomet kaip tik ir galės pražydyt tikra meilė, kits kito guodojimas, atsidavimas, kuris iki grabo lentos riš vyrą su moteria. Daug panašių pavyzdžių mes jau ir šiandien matome tarp laisvosios meilės šalininkų. Daugelis vyrų netiki tam dabar, nes jie yra per daug ištvirkę ir tikros meilės nepažįsta.

Į lyties reikalavimų patenkinimą, žinoma, žiūrės tuomet ne kaip į neišvengiamą pikta, o kaip į paprastą prigimimo reikalavimą. Tai turi būti kiekvieno žmogaus privatinis dalykas, kaip ir kiekvieno kito prigimimo reikalavimo atlikimas. Žiūrės tikrai, kad tai niekam skriaudos neatneštų. Jei abiejų sutikime tai atliekama, nieks neprivalo į jų reikalus kištis, ir jokios apyskaitos nieks neprivalo niekam duoti. Teisingai sako Bebelis: "Kaip aš valgau, geriu, miegu, rėdausi—tai mano asmens dalykas; taip pat mano asmens dalykas ir mano santykiai su kitos lyties žmogum". Protas ir vispusiškasis išsilavinimas, pilnas savarankumas daug geriau apsaugos vieną ir kitą pusę nuo tokių dalykų, kurie galėtų jai pakenkti, negu visokios pabaudos. Tuomet daug geriau, negu dabar, pažinos save vyrai ir moters, daug labiau rupjįs savo pačių auklėjimu. Lyčių jungimasi pasidarys daug artimesnis prigimimui ir gryniesnis. Jau vien dėl to, kad išnyks ta kvaila ir juokinga baimė kalbėt apie lyties dalykus, išnyks slėpimasi. Sumazės taip išsiplatinęs dabar, priešingas prigimimui jungimasi, nes tuomet neberekės bijotis, kad per daug vaikų nebutų. Neberekės taip pat laukti, kada bus galima tiek uždirbti, kad vaikai būtų galima išmaitinti: visuomenė juos maitins. Neberekės už pinigus parduoti savo kuno dėl duonos kąsnio. Nebebus metama gatvėn suvedžiotoji mergelė, o turės lygių teisių su visomis motinomis.

Sumazės lyties ligos: visuomenė turės tuo pasirūpinti, o sveikesni lyčių santykiai daug tam padės. Palengvės gal taip pat moterų gimdymas: jau dabar yra tam tikrų išradimų padaryta; ateityje mokslas, be abejonės, da toliau nužengs.

NAMŲ RUOŠA.

Namų ruoša dabar tankiai buna didžiausia moteries našta. Ta virtuvė, puodai ir puodai, maži vaikai—nėra kada nė laikraštį į rankas paimiti, kad ir kažin kaip norėtum. Kaip ateityje bus? Kad ir gyvės žmonės atskiromis šeimynomis, vienok veikiausia išnyks virtuvė kiekvienoje šeimoje. Juk jau ir dabar ne viena šeima namie neverda. O jei būtų gerų, visiems prieinamų virtuvių, kažin ar daug kas bevirtų.

Socializmo visuomenėje, be abejonės, atsiras

didelių visuomenės virtuvių, kuriose bus maistas taisomas sulig paskutiniu mokslo žodžiu. Produktai bus duodami geri; švariai ir gardžiai sutaisyti valgiai, ir veikiausia nedaug kas benorės namie virties. Įvairūs virtuvės darbai bus mašinomis atliekami. Juk jau ir dabar yra išrasta mašina bulvėms skusti, dešroms daryti, duonai riekti... Elektros spėka galima virtuvė įtaisyti, ir tuomet nėra nė dumų, nė karščio. Centralė šviesa ir šiluma, šiltas vanduo, kaip ir šaltas, centralės skalbyklos, džiovyklos... Jau yra išrastos dargi mašinos drabužiams, kilimams, batams valyti... Ir daug visokių išradimų da atsiras, kurie palengvys namų ruošą. Kas yra sunku padaryti vienam, tai lengva visai visuomenei. Dauge-lyje pramonijos ir namų ruošos šakų tiktai delto taip ilgai laikosi rankų darbas, kad tai pigiau, kad nieks nesirupina dabar tam tikrų mašinų išradimu.

Tuop būdu ateities moteriškė ir iš virtuvės bus paliuosuota, nes bendrose virtuvėse lygiai su moterimis dirbs ir vyrai, kaip jau ir dabar dirba. Ir tas darbas labiau bus panašus į fabriko darbą, negu į dabartinės maziukės virtuvės darbą. Namų ruošą visiškai sumažės, ir moteriškė galės gyvai dalyvaut visuomenės gyvenime lygiai su vyru.

* * *

Taip tai išrodys, aplanai kalbant, ta busimoji šeimyna. "Viskas tai labai gražu,—gal pasakys kas—tik ar ištikrųjų taip bus? Ar nėra tai tušti pranašavimai?"

Ar Užsibaigs Darbininkų Kova Gavus Moterims Lygias su Vyrais Teises?

Kaip margos ir įvairios žmonijos mintys, taip margai ir įvairiai rišamas šis klausimas. Dauguma mano, kaip tik moteris gaus lygias su vyrais teises, taps lygios vyrams, tuomet jau viskas bus kuopukiausia, atsiras ant žemės biblijinis rojus; tuomet moteris neturės jokio vargo ir nereikės joms kovoti. Suprantama, daugiausia panašiai kalba tos moteris, kurios jau pradeda nubusti iš miego, pradeda matyti savo vargus ir skriaudas, bet dar negali permatyti to, iš kur tos visos skriaudos ir vargai paeina. Jos mato savo išganymą vien tik lygiose su vyrais teisėse, joms išrodo, jeigu tik gaus tas teises, tuomet visos skriaudos išnyks ir jos galės laimingai gyventi.

Bet ar ištikrųjų taip bus? Ar pasigerins mu-

Kuomaziausia mes norėtume pranašauti. Socialistų mokslas—tai ne pranašavimas, o stengimasi iš to, kokiais keliais eina visuomenės plėtojimasi, pažinti, kur jis nueis, iš to, kas buvo ir yra, pažinti, kas bus. Jei kas nori su šitais klausimais plačiau susipažinti, turi skaityt tam tikrų knygų, ypatingai Bebelio "Moteris ir Socializmas", kuria aš čia ypatingai naudojausi.

Aš tik tiek pridursiu. Šitie socialistų troškimai nėra iš piršto išlaužti. Daug kas, ko mes trokštame, jau dabar diegus leidžia. Gyvenimas, be abejonės, eina šituo keliu. Moteriškė jau liuosuojasi, bet galutinai galės išsiluosuoti tik socializmo visuomenėj. Ir tikra meilė tiktai tuomet galės pražydyt.

Vienok ta busimoji tvarka, tas "rojus ant žemės" pats neateis. Jis reikia iškovot. Kad greičiau tai galėtų įvykt, visi ir visos turime stot prie darbo. Juk mūsų darbininkų ir darbininkių, yra milijonai. Mes viską ant savo pečių nešame. Reikia tik mums suprast savo reikalus, susijungti ir stot į kovą su savo išnaudotojais ir visa dabartine tvarka, kuri tik prapultį mums ir mūsų vaikams gamina. Į kovą del geresnės, šviesesnės ateities! Į kovą, vyrai ir moters! Kuomet judu abudu užsidegsite šviesiais ateities idealais, paduosite kits kitam ranką ir, save užsimiršdami, pradėsit kovot, jau ir dabar pasidarys šviesesnės jūsų gyvenimas, išnyks vaidai atsiras sutikimas, gal ir meilė. Ir jei ne mums, tai bent mūsų vaikams ar vaikų vaikams užtekės šviesioji socializmo saulė.

sų padėjimas, kuomet gausime lygias su vyrais teises? Ar jau tuomet nereikės mums kovoti?

Man rodosi, kad tokios mintys yra labai klaidingos. Juk dabar vyrai darbininkai naudojami tomis teisėmis, kurių mes taip trokštame; vadinasi, jie jau turėtų buti laimingais ir, rodosi, neprivalėtų kovoti. Bet kaip tik atbulai—darbininkų kova nesimažina, bet kaskart eina didyn ir didyn. Darbininkų teisės yra mindžiojamos po kojų ir jie privalo bepaliuovos kovoti už savo teises, už pagerinimą buvio ir tt. Tas pats laukia ir moteris. Mes, darbininkės, gavusios lygias su vyrais teises, turėsime sykiu su vyrais kovoti už pagerinimą darbininkų klesos buvio ir, suprantama, sykiu ir už savo.

Suprantama, turint lygias su vyrais teises, bus lengviau kovoti, nes kapitalistai, mūsų išnaudotojai, tuomet su mumis geriau skaitysis, bet visgi kova nepasiliaus. Jeigu moteris darbininkės nekovo su tais, kurie darbininkus išnaudoja, tai ir turėdamos lygias su vyrais teises galės liuosai bėdu pastipti.

Pirmiausia mums reikalingas bendras susipratimas. Jeigu mes, gavę lygias su vyrais teises, laike rinkimų balsuosime ne už darbininkų partijos kandidatus, bet už kapitalistų, kurie, paprastai prieš rinkimus daug prizada del darbininkų, o paskui, kaip tik tampa išrinktais, savo prizadų neišpildo, bet pradeda atstovauti kapitalistų klesą, tuomet savo buvio nei kiek nepagerinsime. Reikia atsiminti, kad vyrai darbininkai neva skaitosi daugiau susipratę ir tai didelė didžiuma jų balsuoja už kapitalistų klesos atstovus, tai ką kalbėti apie moteris, ką kalbėti apie davatkas, kurios nei žingsnio nežengia be kunigų patarimo. Juk tokios balsuos už tuos, už kuriuos kunigai lieps. Pereitais rinkimais didelė didžiuma moterų, turinčių lygias su vyrais teises, balsavo už Wilsoną. Se-

kančiais rinkimais irgi bus ne kitaip: jeigu nebaluos už Wilsoną, tai balsuos už kitą kapitalistų partijos atstovą, bet už darbininkų partijos kandidatus nebaluos.

Iš to aiškiai matosi, kad susipratusių darbininkų tikslas—ne vien iškovoti lygias su vyrais teises, bet sykiu su susipratusiais darbininkais kovoti ir už pagerinimą abelno darbo žmonių buvio. Gavę lygias teises, turėsime kovoti su ta vergija, kuri lygiai slėgia vyrą ir moterį darbininkę.

Kova galės užsibaigti tik tuomet, kuomet bus panaikinta privatinė nuosavybė, kuomet visą produktų išdirbystę kontroliuos ne kapitalistai, bet patys darbininkai, kuomet pelnu naudosis tik tie, kurie dirba. Bet pakol kapitalistų saujelė valdys visą šalį, pakol darbininkai lenks savo sprandą prieš kapitalistus, užsiganėdins tuo, ką kapitalistai jiems iš savo malonės suteikia, patol mes vargsime, nors ir turėdamos balsavimo teises.

Moterų bus pilnas laimėjimas sykiu su viso pasaulio darbininkų laimėjimu. O viso pasaulio darbininkų laimėjimas bus tuomet, kuomet įvyks socializmo tvarka.

M. Z. B.

Užtroškintas nuodingų kasyklos gazų.

Constantin Meunier.

Ar Moterims Reikalinga Balsavimo Teisės?

“Moterų Balso” N 9 tilpo mano straipsnis “Ar mes skirstomės, ar skaldome spėkas?” Nors aš jį rašiau apie metai laiko atgal ir buvau beveik užmiršęs jį, bet kadangi dabar jau pasirodė “Moterų Balse” ir dargi budamas pačiai redakcijai neaiškus, ką liudija po tų sentencijų klausimo ženklai, ir, pagaliaus, pastaba, taigi jaučiu sau už priedermę dalis to straipsnio plačiau išaiškinti, nes jeigu redakcijai neaišku, tai skaitytojams, beabejonės, dar labiau neaišku.

Redakcijai buvo neaišku mano pasakymas “istorija mums parodo, kad visuotinas vergavimas prasidėjo su moterų pavergimu”. Aš tai pasakiau pasiremdamas ant nuomonių, Lafargo, Engelse, Bebelio, Lester F. Ward ir kitų mokslinčių ir tyrinėtojų primityvių šeimynų. Bebelis savo knygoj “Moteris ir Socializmas” sako: “Moteris, tai pirmutinė vergė”. Aišku, jeigu moteris buvo pirmutinė vergė, tai reiškia, ji vergijos šaltinis, nes juk nuo moteries paeina visa žmonija, kaipo nuo gimdytojos ir auklėtojos.

Lester F. Ward savo knygoj “Pure Sociology” sako, kad moteris paliko vergė nuo to laiko, kada vyras pabudo prie supratimo, kad jis yra tėvu kudikių. Kad moteris jam pagimdė kudikius, kurie galėjo medžiot ir žuvaut su juomi. Todėl jis pamatė ją naudinga iš ekonomiškio atžvilgio. Apart to, dargi buvo naturališkas pritraukimas prie jos, ir jis su kumščia arba lazda pergalejo ją, nutempė į savo gulyklą, ir pasisavino ją, neprileisdamas kitų vyrų.

Olive Schreiner, poetiškai kalbėdamas, sako: “Kada moteris pasilenkė, kad krutimis penėt kudikį, vyras pasinaudojo jos motinišku silpnumu ir pavergė ją per jos kudikį”.

Skleidžiant istorijos lapus, ką mes randam apie moteris, visuomet ji laikoma žemesniu sutvėrimu už vyrą. Visi keliai progreso nuo jos uždaryti. Iki pabaigai 18-to šimtmečio į mokyklas visai neįleidžiama. Dar ir šiandien vyrai į tulas kolegijas ir universitetus moterų neleidžia. Pereitais metais Harward College viršininkai man atsakė, kad moteris niekad neįeis į Harward. Šiais metais jau pradeda atidaryt tūlų kolegijų ir universitetų duris dėl moterų, bet tik todėl, kad iš priezasties karės negauna užtektinai vyrų studentų.

Iki šešiolikto šimtmečiui moteris neturėjo

dušios ir nors vėliaus pripažino, kad ponas dievas ir moterį apdovanojo dušia, tečiaus visgi pridurė, kad netokia, kaip vyrų. Net ir mokslu vyrai praeities moterį neskaitė žmogumi. Juk ir Aristotelis pasakė: “Gamta, sutverdama moterį, padarė didžiausią klaidą”. Napoleono pažvalga sulyg moterų buvo štai kokia: “Moteris yra duota vyrui, kad atvest jam kudikių. Moteris yra vyro nuosavybė, bet vyras nėra moteries nuosavybė, nes ji vyrui duoda kudikį, o vyras jai neduoda. Ji delto yra jo savastis lyginai kaip ir medis ir tas vaisius, kurį jis atveda yra daržininko.

Šiomis dienomis nors moterų gyvenimas daug pagerėjęs, ji jau nėra tokia vergė, kokia buvo, tačiau visgi dar ji yra posunis draugijos. Dar draugija ir įstatymai nesuteikia moteriai lygių su vyrais teisių ir gyvenime privilegijų.

Taigi jeigu moteris per visą amžį buvo pavergtos, laikomos tamsybė, pažemintos ir paniekintos, ir jos auklėjo draugiją, taigi ko mes galime tikėtis iš tos draugijos? Iš šaltinio vergijos juk tik vergai ir galėjo išaugt. Moteris, budama vergė, vergijos dvasioj ir kudikius auklėjo. Kaipgi nesusipratus, tamsi, paniekinta motina gali išauklėti apšviestus ir susipratusius sunus ir dukteris? Juk to, ko nežinai, kitam negali pasakyt.

Ot, tuomi remdamosi aš ir pasakiau, kad visuotinas vergavimas prasidėjo su moteries pavergimu ir nėra abejonės, kad su jos pasiliuosavimu gali visuotina liuosybė prasidėt.

Redakcija prierasė prie mano straipsnio sako, kad tik per panaikinimą privatinės nuosavybės vergija bus panaikinta. Pilnai sutinku, šventa teisybė. Bet juk ir moteris dar daugelyj Amerikos valstijų yra priskaityta kaipo vyro privatiška nuosavybė. Louisiana valstijoje, jeigu moteris dirba kokią darbą dirbtuvėj ar kur kitur, vyras turi teisę iškolektuot jos algą, nežiurint, kad ji su tuo ir nesutiktų. Visose Jungtinėse Valstijose, jeigu moteris nepagimdo vyrui kudikį, tai jis, gali gaut atsiskyrimą tuo pamatu. Reiškia, jeigu medis neveda vaisiaus iškirsk jį. Vyras dar vis daržininkas, o tas medis ir jo vaisius, tai vyro privatiška nuosavybė. Išskyrus 20 valstijų J. Valst., motina nėra skaitoma lygiu globėju su savo vynu ant savo kudikių. Vyras “the Boss”.

Aš nesistebiu, kad redakcija mano straipsniui davė prierasę. Nieko įstabaus, kad redakcija ne-

sutiko su mano nuomone, nes jeigu visi vienodai manytumėm, tai gyvenimas būtų nuobodus, negalėtumėm diskutuoti, nebūtų įvairumo, bet man dideliai stebėtina iš redakcijos tokio išsitarimo: "Juk didžiama moterų yra priešinga panaikinimui privatiškos nuosavybės, ir jos, gavusios balsavimo teises, kaip tik atbulai elgėsi—palaikys dabartinę kapitalistišką tvarką. Aš ant to tik tiek turiu pasakyti: Juk ir vyrų didžiama yra priešingi panaikinimui privatinės nuosavybės. Taigi, ar tie, kurie kovoja dėl panaikinimo jos, turi atiduoti savo balsavimo teisę ir nesinaudoti ja. Juk socializmo vienas iš pamatinių principų yra, kad suteiktą pilietišką lygybę moterims ir vyrams. Reiškia, jeigu socializmas įvyks, tai moterims visviena bus suteiktos politinės teisės. Jeigu jau jos taip atbulai norės, veikt, tai jos ir tada, beabejo, budamos didžiuoj, galės įvesti kapitalistišką arba kokia kuniginę tvarką, nes socializmas reiškia demokratiją, didžiama balsų ima viršų.

Aš nėsu ant tiek ekstremistiška sufragistė, kad

manyti, jog vien įgijimas moterims politiskų teisių padarytų pasaulyje lygybę; anaiptol ne, bet aš visgi nesutinku su redakcijos nuomone, kad gavimas politiskų teisių padarytų blogumo. Kada "Tėvynės" priedas taip rašė, tai nesistebėjau, bet kuomet "Moterų Balsas" taip parašė, dargi redakcija, tai mano nuomone, jau perdaug pasakyta. Mes jau perdaug faktų turime iš moterų veikimo iš tų valstijų, kur jos balsuoja, kad manyti, jog suteikus moterims teises, atsitiktų kokia katastrofa. Mes, moteris, turime dirbti ir kovoti dėl žmonijos geresnės ateities, dėl įvykdinimo socializmo, bet jeigu mes dėl savęs galime dabar ką nors įgyti, padėkime, lygų užmokestį su vyrais už lygų darbą, geresnes gyvenimo sąlygas, ir šimtą ir vieną kitų dalykų, ką vakarinių valstijų moteris įgijo per tiesioginį balsavimą, taigi man rodo mes lietuviškos moteris, irgi turėtume žiūrėti į balsavimo teisę, kaip į įrankį, su kuriuo galima kovoti, naudojant jį inteligentiškai.

Z. M. Puišiuotė.

ŠEIMYNOS REIKALAI MEILE

Kaip žinome, šeimyna susidaro net dešimties kelių prižasčių. Pati svarbiausioji ir sykiu tyra, nekaltai prižasčiai, mano supratimu, yra meilė. Kitos prižasčiai nėra taip tyros bei nekaltos,—jos maišosi su nepadorumu ir išnaudojimu. Sakysiu, daug vaikinių ir merginų susiporuoja dar suvis jaunais budami; beabejo, jie tikrosios meilės nepažįsta; jie apsiveda, veikiausiai, kad lytiškai pasidžiaugus. Daug tėra porų, kurios susidarė vien tik todėl, kad, "ot, apsiženyti ir gana; kad nepalikus senberniauti ar senmergauti amžinai". Pagalios, tėra ir tokių sutvėrimėlių, ką poruojasi dešimties pasipinigavimo. Yra, žinoma, ir daugiau įvairių prižasčių, tačiau šiuo kartu, turėdama mažai laiko, pašnekėsiu apie pačias svarbiausias.

Prasitariau jau apie meilę. Pasakiau, jog meilė yra svarbiausia prižasčiai, kurios dešimties šeimyna susidaro. Taip, veikiausiai, ir tebėra. Štai, sakysiu, vaikinai—suaukęs vaikinai, kuris jau turi sveiką nuovoką apie tikrąją meilę ir šeimynišką gyvenimą,—jeigu susitinka tikrai sau patinkamą merginą išžiuroje; pagaliaus, gerai susipažįsta su jos charakteriu (budu),—įsitikina savo akimis, protu ir širdžia, kad jinai yra dėl jo geriausia ir brangiausia,—jis apsiveda su ja "iš meilės", kaip paprastai yra sakoma. Žinoma, jeigu jinai taip-pat, tikrai tyru protu mąstydamas, įsi-

žiuri ir įsitikina į tą vaikiną, kaip sau patinkamiausį ir pažiūrėti, ir pamylėti, ir, kas svarbiausia, su juo gražiai bei laimingai sugyventi, išteka už jo: ji, beabejonės, eina už jo "iš meilės".

Kaip matome, tai šitokia šeimyna užsimezga veikiant tyroms akims, sveikam protui ir nekaltai širdžiai, žodžiu sakant,—tikrai meilei. Nei vienas anei kitas, arba nei jis, nei ji neįieško pas vienas antrą turtų ar tik lyties užganėdinimo; jieško užganėdinimo akių, kurios visados trokšta dailės bei grožės, jieško užganėdinimo proto, kuris trokšta prakilnumo, jieško užganėdinimo širdies, kuri labiausiai trokšta atvirumo ir gerumo. Taigi šitokios šeimynos susidarymo svarbiausiąją prižastimi buna meilė.

Ne tiktai yra gera, gražu, padoru ir išmintinga apsivesti iš tikrosios meilės, bet ir laimingai šeimyniškai sugyventi. Kada šeimynoje viešpatuoja visiškai vienas kitų užsiganėdinimas, tik tada šeimyna jaučia tikrąją šeimynišką laimę. Tikroji meilė palaiko ir gaivina tą laimę. Ačiu tikrai meilei viens kitam patinka (išžiuroje) taip, kaip niekas daugiau negali patikti. To dešimties nėra viens antram išmėtinėjimų: "Tu man negražus—persenas..."; arba "tu man negraži—persena, perstora..."—Matome, jūdvių alkis (dailės žvilgsniu) pilnai užganėdintos tėra. Beabejo, ir protas

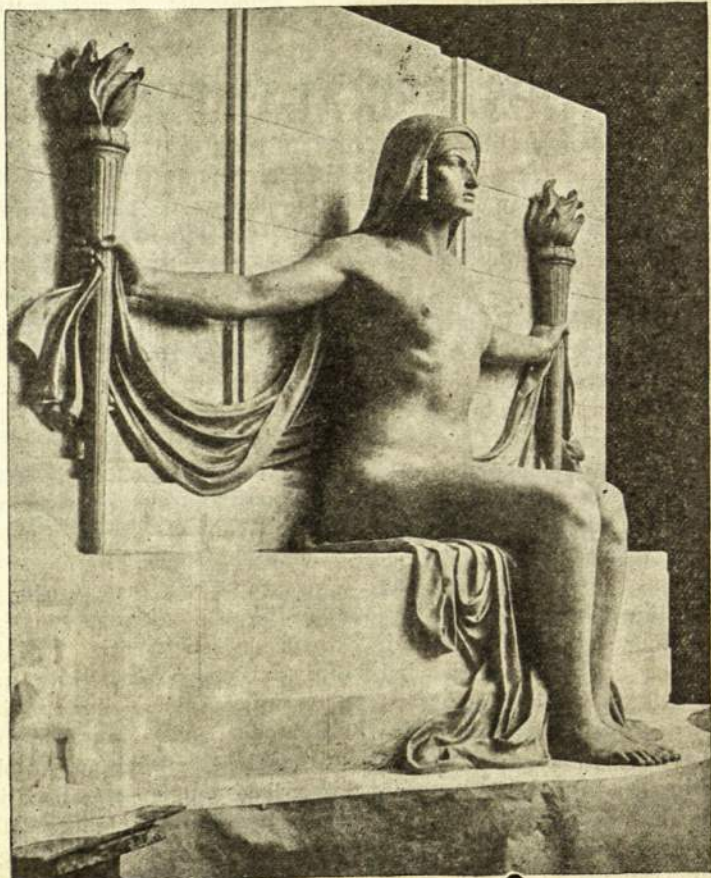
jū yra patenkintas, ir šių dažnų užsigauliojimų nebėra: "tu nemokyta, akla muzikė..." arba, "tu nemokytas, ne veikėjas: kvaila buvau, kad už tokio žioplio ėjau (ištekėjau)". Taip-pat ir širdis jų pasotintos vienas antro paguodojimo, patarnavimo, abelnai gražaus sugyvenimo.

Tačiau ne visose šeimynose viešpatuoja pilnutėlis vienas kitų pasitenkinimas. Vienoj šeimynoj pasitenkina protas, bet nepasitenkina akis, kitoj—akis, bet—ne protas; da kitoj—protas, bet ne širdis, ir da kitoj—širdis, bet ne protas, ir tt. Žinoma, tokių šeimynų pamatu buvo dedama ne tikroji meilė, bet kitoki išrokavimai. Tie išrokavimai padaro spragas, kuriosna įplaukia mikrobai visokio pikto: barnių, nesutikimų, žodžių—vienas antru nepasitenkinimų. Ir iš šitokios mažos ugnelės susikuria didelė ugnis. Šeimyniškas gyvenimas eina kaip tik atbulai,—ne meilės ir laimės taku, bet nekantos (neapykantos) ir vargo urvu...

Yra tačiau ponų, be tikrosios meilės apsi-vedusių ir gražiai sugyvenančių. Šitokiose porose, beabejonės, viešptautja protas. Nors akis ir širdis nėra pilnutėliai patenkintos, bet protas, sutariamai naudojamas, sutaiko, nuglosto, nudailina visokius nesutikimus, kurie kyla ačių viršminėtiems akių ir širdžių neharmonizavimams (nesutikimams). Bet šių dienų liaudies—pavergtosios liaudies eilėse mažai tėra tokių, ką orientuotysi sveiku, šaltu protu,—dažniausiai orientuojamasi jausmais, o ne rimtu, šaltu protu. Todelei labai mažai tėra tokių porų, kurios ne "iš tikrosios meilės malonės", bet "iš proto malonės", gražiai sugyventų.

Labai yra bloga, stačiai pavojinga sueiti poron delei pinigų, lytiškų smaguriavimų ir maždaug panašaus įsitikinimo: "kad tik apsivesti; kad nepalikus senberniauti ar senmergauti amžinai". Apie tai, tačiau, pašnekėsiu "M. B." kiek vėliau.

Birzietė.

"Teisybė".

Wilhelm Wandschneider.

LAIKAS ir PROGA

Atėjo toks momentas, kad kiekvieną žmogų verste-verčia pamąstyti, kas aplink jį dedasi.

Visame pasaulyj sujudimas, sumišimas... keilolika šalių kariauja, skerdžiasi; kitos jau rengiasi prie tos baisios žudynės, trečios dar tik sapnuoja.

Vis mat ta dešra, tas didesnis ir didesnis pralobimas kvepia.

Vardan to pralobimo sauja piniguočių, kurie yra tikroji valdžia, varu varo tvirčiausius, sveikiausius vyrus—milijonus jų į kovos areną muštis nežinant nė už ką, nė kodėl.

Namie gi likusiems darbininkų šeimynų seniems ir moterims vis didesnes ir didesnes naštas krauja.

To, sako tėvynės labas, žmonijos demokratija ir laisvė, tautos nepriklausomybė ir net pats dievas reikalauja.

Užtai visus netikėlius, geriaus sakant—nenorinčius gerkluiotis, už pripildymą didžturčių delmonių, kemša į kalėjimus, stato prie sunkių darbų, arba net ir žudo, kaip “tėvynės išdavikus”!

Bet darbininkai ir darbininkės moterjs, turėtų atminti, kad kiekvienos dabartinių valstybių valdymo įstaigos, tai skyriai tarptautinio kapitalizmo sanryšio, rymančio ant pelno tvarkos pamatų.

Tie skyriai labai gerai tarp savęs sugyvena tol, kol atskiri jų reikalai nepradedą susidurti prie vieno ir to paties “kaulo”—turtų šaltinių, be kurių prisisavinimo net keliems to sanryšio skyriams lemta kriksti, arba nors neprogresuoti; taigi negalima savo kapitalų įvezdinti ir didesnės galybės įgyti. Todėl reikia mušties.

Bet patįs kapitalų savininkai nepratę prie tokio prasto darbo. Visus aktus sulošti jie paliepia darbininkams, o jie bilionus dolerių semia iš prekybos kariškais pabuklais, ir vis daugiau lėbauja.

Ir kodėl nelėbaut? Juk tai jų rugiapjutė! Ačiu geram derliui galima ir pasportauti. Tas kartais taip-pat išeina ant sveikatos. (Daktarai sako, kad juoktis labai sveika).

Neseniai laikraščiai pranešė, kad, vienoj kariaujančių valstybių pradėjo organizuotis bendrovė, kuri sudės milijoną dolerių tam kareiviui, kuris kaizerį Vilių pagaus...

Tuo tarpu daugelis žmonių nepajiegia nupirkti savo šeimynom reikalingo maisto, gyvena pri-

mityviuose urvuose, artinantis žiemai neturi kuro. Kaip šitokiu žmonių pasaulyje nebus, tai ir Vilius papuls į sląstus ir be milijono dolerių.

Bet su Viliu, į vieną klėtką, turės atsidurti ir kiti karunuoti ir nekarunuoti kaizeriai—visi tie ponai, kurie sau pasiėmė dangų, o darbininkų klesai atdavė pragarą. Prie to jau žmonija eina.

Rusijos revoliucija yra tai geriausia liudininkė. Ji atgaivino veik visus kada-tai įpuolusius į letargą revoliucinius darbininkus.

Dabar net tukstančiai jų keliai, bėga į susirinkimus, klausosi socialistų evangelijos, stoja organizacijon ir kovoja. Ir tos kovos aidas skverbiasi į visas šalis.

Visur darbininkai ima smarkiau veikti.

Socialistų skaitlius auga tukstančiais kasdien.

Bet tas sujudimas daugiausiai apsieiškia pas vyrus.

O kaip su moterim? Nors jos neša lygias sunkybių naštas, nors jos gamina svarbiausį kanuolėms pašarą—kareivius, bet, oh! kaip mažai jos rupinasi savais reikalais! Pažvelgkime į socialistų revoliucionierių eilių augimą ir atrasime, moterų tenais tik koki 5 nuošimčiai yra. Bet dabar yra laikas ir proga mums moterims pamatyti visus pasaulio geradarius tikroje šviesoje. Kad šios didžiausios pasaulio skerdynės kaltininkėmis esame ir mes, kaip ir vyrai. Mes dar kaltesnės, nes daugiau snaudėme.

Nors dabar turėtume atsibusti ir pakelti protestą priešais šią brožudingą tvarką, kurios godumas reikalauja, netik neapsakomos daugybės turtų, mūsų ašarų, vargų ir kančių, bet ir milijonų mūsų sunų gyvasčių.

Tai mes galime atsiekti tik bendrai veikdamos su susipratusiaiis vyrais darbininkais-socialistais.

Susipratkimės pažinti socialistų mokslą; skaitykime tais klausimais raštus lavinkimės ir rengkimės į ateities kariuomenę už nuolatinę taiką ir laimingesnį pasaulį.

Gyvenimas sutvėrė daug nuotikių, kurių pažinimas daro žmogų revoliucionierium. Stengkimės tuos nuotikius pažinti, o pažinę juos, išpildykime savo uždavinius.

Stokime kovon kartu su vyrais darbininkais ir socialistais; dabar laikas ir proga.

Natalija Stilsonienė.

ŠIŲ DIENŲ MOTERIS

Arčiau prisiziūrėjus į moterį proletarę, skaudu ir graudu darosi, kad ir šis, dvidešimtas, amžis jos padėjimo nei kiek nepagerino. Šių dienų moteris, tik iš vardo moteris. Gyvenimo našta, kuri moterį slėgia, yra daug sunkesnė, negu kad pirmiau buvo.

Moteris, taip vadinama šeiminkė, naminiu darbu apkrauta. Apart to, daugelis jų ir nesu-pranta iš kur tos skriaudos imasi, kokios priežas-tys jas gimdo. Apie panaikinimą tų skriaudų, apie perkeitimą savo gyvenimo, jos nei nemano. Visas jų protavimas: "Kaip dievas duos, taip ir bus". Tokiomis mintimis jos pačios save plaka. Tokių moterų-motinių vaisius gyvenime irgi neiškus, jos neša naudą tik kapitalistams.

O ką kalbėti su tomis moterimis, kurios dirbtuvėse dirba nuo keturiolikos metų amžiaus? Kaip tik mergaitei sukanka keturiolika metų am-

žiaus, tėvai ją išstumia į dirbtuvę; ji pradeda dirbti, pradeda vilkti kapitalistišką jungą. Tokių moterų padėjimas dar sunkesnis, negu taip vadinamų gaspadinių bei šeiminkinių. Ji paimta nuo gyvenimo pagrindų, atskirta, kapo žiedas nuo krūmo bei medžio, pradeda neprazydus vysti, nykti. Nuo šių dienų moteries gyvenimas atima visas teises ir ji negali pasauliui suteikti to, ko nuo jos, kaipo nuo moteries, reikalaujama.

Ir kas moterų gyvenimo buvį pagerins? Kas suteiks joms tas teises, tą galę, kad jos galėtų nusikratyti tą jungą, kurį dabar velka?

Kad tą viską atsiekus, reikalinga organizuotis, reikalinga šviestis ir kovoti už pagerinimą savo buvio. Jeigu moteris nesišvies, jeigu jos nesiorganizuos ir pačios nekovos už pagerinimą buvio, tai niekas kitas joms neiškovos.

P. A. Jatulevičius.

Viešos Mokyklos

Daug nuo tēvų teko girdēti sakant, kad Amerikoje gerai mokyti vaikus, nes viešos mokyklos dykai ir ten vaikus gerai išmokina.

Tiesa, mokyti mokina, bet paziūrēkime kas ten pirmiausiai mokinama. Diena iš dienas jauniems vaikams yra kalama ī galvā patriotizmas. Manau, kad nei vienoj šalyj tas klausimas taip plačiai mokykloj nepraktikuojamas, kaip čia, Amerikoj. Nuo pat mažūjū (kinder garden) klesū jau vaikai žino, kad jie užaugē bus kareiviai ir gins savo šalī. Paēmē lazdā žaizdami vaikšcioja perstautdami šautuvā. Mokykloj nēra tos dienos, kad jiems nebutū skaitoma didvyriū darbai, jū laimėjimai ir t. p. Ateina įvairiū didvyriū gimimo dienos paminėjimai, tuomet per dienā mokytojai vien tik ir kalba apie juos. Paskelbia mokiniams konkursā už geriausiai parašytā patriotiškā kompoziciją.

Gruodžio 30 d., kuri yra kritusių kareiviū paminėjimo diena, kiekvienas privalo atnešti po augantį vazonā gēliū. Tuomet visus mokinius veda arba veža ī kapines, kur uždēda ant kareiviū kapū gēles, įsmeigia vėliavā ir sako gaudinančias prakalbas.

Rytais, kuomet atsidaro mokinimo laikas, pirmiausiai perdainuoja Amerikos himnus. Nors, tiesa, Rusijoj gieda mokyklose "Bože caria chranī", bet ten tik tiek to patriotizmo, kolei sugieda ir gal sykj-kitā paaiškina, kad reikia buti tam viešpačiui nuolankiais ir jī garbinti. Bet čia visai kitokia metoda. Čia taip gudriai užhipnotizuoja jaunū kudikiū protus ir taip ī jū protā tas įsišaknēja, lygiai kaip katalikams religija ir dievas.

Tas viskas yra daroma ramiam laike. Bet dabar, kuomet Amerika yra karēs stovyje, tas dar labiau praktikuojama.

Kasdien jiems aiškina, kad garbē buti kareiviu. Garbē, kad iš jū namo randasi koksai kareivis. Garbē turēti savo namuose vėliavā, nes tai yra vienintēlē vėliava, kurios spalva reiškia "laisvę".

Tos vėliavos čia gana pigios, tad taip prikalbēti vaikai sugavē keliatā centū, tuoj perkasi.

Taip-pat dalina valdiškus lapelius, kuriuos liepia parnešti tėvams. Tuose lapeliuose aiškina apie maisto taupojimą. "Geriau mažiau jo gaminti, kad nē trupiniū nuo valgio neliktū; geriau valgy-

ti kukuruzū (corn) duoną, nes mums čia šviežiai iškepta yra skani, o kareiviams reikia duoti kvietinę duoną, nes jī ilgiau nesudžiusta". Žodžiu, viskā atiduoti, tik tiek pasiliekan, kad palaikyti gyvybę. Valgyti šviežią "corn" duoną, bet kur ją šviežią darbininkai gaus. Ir dabar jie nedaugiau turi, negu gyvybēs palaikymui, bet atiduoti ir tą kąsnį "tėvynei".

Philadelphijoj rugs. 28 d., mergaičių "Normal School" užsakē du orlaiviu, su kuriais vežiojo virš miesto, laike pietū tos mokyklos mokines. Orlaivyje vežē ir kanuolē, rodant, kad gali vežti. Iš orlaivio metē ī miestā agitatyvius lapelius, raginančius pirkti antrā laisvēs paskolā. Taip-pat vaikus ragino sudēti po kelis centus ir visū varde pirkti paskolos bondsā. Tas viskas žinoma sukēlē patriotinį upā toj žiurētojų minioj, o tū jaunū mergaičių tarpe dar labiau. Joms perstatē šalies tvirtumą ir ką gali su orlaiviais nuveikti, tik prašykite savo brolių ir tēvū, kad stotū ī armijā.

Negana to, dabar yra kalbama perversi įstajymā, kad galētū mokyti vaikus mokykloj karēs muštrā. Įvesti ne tik agitatyvī, bet ir praktiškā militarizmā.

Nors tėvai butū to visko priešai, bet jū vaikai per dienas ten mokinami to patriotizmo visai kitokie lieka. Tėvai jū per dienā nemato, o tankiai dirbdami abu, neturi laiko arba vakarais per daug pavargę, kad juos mokyti.

Atiduoti ant mokyklos valios, jie išauga geri šalies gynėjai. Paskui jū tėvai išauklējē juos turi atiduoti "tėvynei". Nejaugi negalima butū surasti budā išėjimui? Ar ilgai nors tie tėvai, kurie priešingi tam viskam tylēs?

Pasaulis, kuriame mes šiandien gyvename, rytoj bus vaikū rankose. Jo gerumas priklauso nuo jū susipratimo, tad mes turime priversti, kad mokyklose butū mokinama žmonijos meilē, o ne žudynēs.

A. Aldeniūtė.

Motina

Kas tiek daug kenčia, kaip motina? Kas sutinka tiek vargo ir skausmū pakelti, kaip kad motina? Kas suramina ir nutildo verkiantį kudikį ir nušluosto jam ašaras, jei ne motina? Kas tokį sunkū kryžū neša, kaip kad motina. Ji aukauja savo jiegas del to mažo sutvėrimēlio, kuris taip

arti randasi prie jos širdies. Ji laimėj ir bėdose spaudžia savo kudikį prie širdies, stengiasi jį išauklėti, kad senatvės sulaukus galėtų priglausti savo žilą galvą. Ji tikisi susilaukti globėjo, kuris ją seną priglaus ir maitins.

Bet, o, motina, ar tu, auklėdama savo kudikį, nesudrebi pažvelgus į šį kapitalistišką surėdymą? Ar tu nematai tokių pat motinų ašarų ir vaičiojimų, kurios jau neteko savo mylimųjų sunų, ar tu supranti visa tai, kas dabar dedasi ir kas laukia tavo mylimojo sunelio? Ar spausdama jį prie savo širdies pagalvojai nors sykį, koks jo bus likimas?

Jeigu ikišiol dar negalvojai, tai dabar pagalvok ir sykiu pasvarstyk, ar jau taip ir turi būti? Ar nėra kitokio išėjimo? Ar žmogus tik tam sutvertas, kad vargtų, kęstų šaltį ir alkį ir už kitų reikalus savo galvą guldytų?

Ne, žmogus sutvertas tam, kad gyventų ir naudotųsi visomis malonybėmis, kokias tik gamta

suteikia. Dabar gi saujelė turi aprėbus visus pasaulio turtus, o milijonai darbininkų badauja, kenčia šaltį ir žudosi už tos saujelės turtus.

Jeigu tu, motina, nori, kad tavo kudikis, kurį auklėji ir berybiai myli, būtų lamingas ir senatvėj tave užlaikytų, pirmiausia privalai stoti į eiles tų moterų, kurios kovoja su netikusiu šio pasaulio surėdymu, kurios, sykiu su susipratusiaiis vyrais, stoja į kovą su darbininkų išnaudotojais.

Jeigu mes susiorganizuosime ir sykiu su vyrais kovosime už pagerinimą savo ir kitų buvio, tuomet ir mūsų kudikiai, kuriuos auklėjame, užaugę jausis laimingesniais.

Taigi, motinos, jeigu jums taip brangūs kudikiai, jeigu norite suteikti jiems laimę, stokite į eiles organizuotų moterų ir kovokite su tais, kurie skriaudžia darbo žmones.

Motinos, eikite į kovos lauką ir kovokite ne tik už savo, bet ir už kudikių geresnę ateitį.

K. S. Lietuvaitė.

JAUNI VEIKĖJAI

Šitos jaunos mergaitės jau ne sykį užžavėjo tukstantinę minią žmonių, su savo maloniais balseliais; taip pat gabios scenos vaidintojos.

Teko netikėtai būti LSS. VII Rajono piknikė, kur po ten atsibuvusių prakalbų tos jaunos Pietarių ir dvi Bulotų mergaitės sudainavo kvartetą. Marselietę dainuojant buvo taip ramu, kad rodos tik kelios ypatos rastūsi, o ne tokia minia. Tai jau ne pirmą sykį jos taip užžavėjo minią.

Malonu buvo matyti tas jaunas mergaites taip puikiai darbininkiš-

Anelė, Aldona ir Anicetas, Pietariai.

koj dvasioj auklėjamas. Tokių, juk, jaunų rankose bus ateitis. Bet ar visi žinos kaip ateities žmoniją valdyti? Ar daug tėvų taip auklėja kudikius supratime, kaip gyvenimo laivą saugiai irti. Labai mažai.

Drg. S. Pietaris yra vienas iš veikliausių sąjungiečių angliakasių—Wilkes-Barre apylinkė. Daug yra pasidarbavęs LSS. VII Rajone.

Kaip namuose taip ir draugijose darbuojasi sulyg išgalės labai geresnės ateities.

Pavyzdinga Pietarių šeimyna.

K. B-tė.

AMERIKA

ZEMAITĒ.

Tētē išejo į Amerikā. Mes su mamaite palikome pas senutēlę. Aš vyriausias, Onelē mažesnē, Juozelis pats mažasis. Senutēlē turējo savo triobelę.

Mamaitē per dienas-naktis verpē ir senutēlē vakarais verpē, o dieną ējo duonelēs pasikalēdoti.

Mes, vaikai, aplink pečių kiutojome, bet nevisuomet pečius buvo šiltas: miškas toli, pasirinkus šakų sunku parsinešti, tankiai šaltoje triobelėje, susirietę, sėdėjome.

Valgyti, mėsos, nē pieno, neturējome. Tētē išeidamas Žalausej atidavē Joseliui, o Degliukę išvezē į turgų. Tankiai juodą bulbienę srėbėme, arba sausas bulbeles, su druska valgėme. Kartais, senutēlę, gavus kur šmotelį lašinių, pačirškino, į bulbienę įpylė. Arba gavo kur pienelio, tuomet baltos putrelės išvirė.

Per žiemą iškiutojome aplink pečių, pavasari, atšilus, daug smagiau pasidarē, saulėkaitoje ant pamato pasivolioti, ar po klanus pasitaškyti.

Vieną gražią, šiltą dieną, atėjo Stonienē, davė mums baltos duonelės. Pasirokavusi su mamaite, vedėsi mane žąsų ganyti.

—Toks jau didelis vyras—sakē: Aštuonerių metų, gali jau duonelę užsipelnyti.

Parėjome:—Pilnas kiemas žąselių! Tokie gražūs, geltoni, čiurinėja, bėginėja, žolelę pešioja.

—O jie kokie gražūs!—džiaugiuosi, noriu vieną pasigauti. Tik pamatęs žąsinas, sparnus išskleidęs, išsiziojęs, liežuvį iškišęs, šnypšdamas, šoko ant manęs. Puoliau už Stonienės rėkdamas.

—Nesibijok — Stonienē sako:—jis nieko tau nepadarys...—nulažusi lapuotą vyte man padavė. —Suplampsink jam per nugarą—sako—jis tavęs bijos... eik dabar, nebešnypš.

Kaip tik aš prie žąselių artyn, žąsinas vėl ant manęs šnypšti... Aš jam per sparnus plump! plump! tas galvą nuleidęs, pabėgęs, užsikvėmpęs ant žąselių, taraliuoja, taraliuoja...

Paskui susipažinome su žąsinu, nebešnypštė, o jei kuomet supykęs norėjo man įgnybti, aš tuoj suplampsinsiu lapuota vyte per nugarą; jis manęs bijojo.

Gerai buvo pas Stonienę, duonelės kiek tik noriu, kruopos, bulbienē balta, prie košės taukų,

pienelio, barščių, o kartais ir mėsos kąsnelį gaudu; valgau kiek noriu, dar prie žąsų išeinant, Stonienē liepia į kišenę duonelės įsikišti. Ganyti vėl man gerai; mažuosius žąselius labai myliu; jie išsiskleidę po dirvoną lesinėja, aš ant vejos voliojuos. Pamatęs varną liekiant—tui! tui! šaukiu, kad žąselio nepagautų.

Atsigulęs žiuriu į dangų, matau debesis pavėjui slenka, matau vieversėlis vyturdamas lekia augštyn, augštyn; kas-kart mažesnis darosi, aš vis matau, paliko kaip muselė ir nebematau, balsą tik girdžiu. Kitas vėl iškilna, vytura, aš vėl dabuju; tas iškylęs nutilo ir, nusileido atgal ant žemės.

Žiuriu, ant žemės vabalėliai, skruzdėlės bėgioja, kiti po žolės laipioja, zirzia. Žolelės dygsta, auga, žydi, žiedeliais džiaugiuosi, saulelė šildo. O kartais kaip lyja, žąsis suvarau į apluoką, pats su Joneliu žaidžiu trioboje; jis lopšelyje spardosi, juokiasi, o kaip pradeda verkti, aš užklojęs, jį supu. Saulėta, aš vėl žąselės varau į pudymą.

Viskas gerai, tik man vis rupi kur tetulėlis? Kame ta Amerika? Kuomet tetulėlį pamatysiu? Pasiilgau...

Kartais mamaitē ateina į pudymus, galvelę man išsukuoja, pašneka, pamyluoja, paklausinėja ir vėl nueina...

Sykį, pareidama iš bažnyčios, pas mane užėjo, baranką atnešė ir parodė laišką iš Amerikos nuo tetulėlio. Toks gražus, su kvietka viršuje; parašęs; sveikas, žadėjęs pinigų parsiųsti, sakē mamaitē. Aš džiaugiuosi, bučiuoju laišką tetulio, prašau man atidouti, bet mamaitē nedavė, sako:

—Tu sudraskysi, sutepsi, reikia į skrynią padėti... kaip pareis tetulėlis parodysim...—nusinėšė.

Per vasarą vis gerai su žąsimis, bet atėjus rudenii, užaugus žąsiukams ir jų sparnams, nebegaliu nulaikyti; po rugienas ir po vasarienas ganau, o jos niekur nestinga, pakilusios lekia tolyn į svetimus javus.

Stonienē pririšo raudoną škurklį ant ilgos lazdos, kaip sumojuosiu skurkliumi, tuoj žąsis subėga į krūvą. Paskui priprato, nē to nebeklauso. Man bemojuojant tik kyrkt! kyrkt! pakyla, per mano galvą ir per skurklį, nuvasnoja kirkaudamos.

Vienos arčiau nukrinta kitos toliau nuskrenda, nė sugaudyti, nė suvarinėti, išsklydusios po laukus, nebegaliu.

Sykį nulėkus besileidžiant ant žemės, viena žaselė pataikė kristi stačiai ant akmens ir guli, kitos nubėgo į kudrą, o ta nesikelia. Nubėgęs žiuriu; sparnus išskleidusi, kojeles ištiesusi, galve-

lę ant žemės padėjusi, išsiziojusi, liežuvėlis kruvinas, vartau—nebedusuoja.

Parvilkau namo, pasakiau kaip atsitiko. Stonienė pavarčiusi žaselę sako:

—Mat, senė, judošius, užsimušusi... ar giltinė apstojo?

—Sunkios padlos, grūdų nusirijo,—tarė Sto-

“Žabai”.

D. Forrester Wilson.

nys—aš jas pamokinsiu daužyties... visas rublis, o gal daugiau nuostolio; reikės veislę mainyti, tos neina ranka.

Sykį buvo vėjuota, šalta, nė žasīs nelakstė, ramiai lesinėjo ir aš pakrumųj susitraukęs, užvėjy, sėdėjau. Atėjo Stonienė, pasišaukė mane, suvarinėjome žasīs, suskaitė,, pasakė, kad pirklys atvažiavo, varysim namo, parduoti. Parvarėm visas į diendaržį.

Bestovys vežimas, didžiausios drobynos, lentomis apgrįstos, pora arklių pakinkyta ir mažas

kumeliukas palaidas vaikščioja, bet paglostyti—nesiduoda.

Stonys su pirkliu žasīs po diendaržį pavarinėjo, kelias už kaklų pakilnojo, paskui derėjosi, rankas daužėsi. Privažiavo vežimą arti tvoros, mes su Stoniu gaudėme žasīs, o pirklys į vežimą kišo. Kaip jau sugaudėm, visas sukimšo, uždėjo atgal lentas, užrišo, užtaisė, patįs suėjo į vidų.

Žiuriu, mano žaselės vežime su kimštos, vienos kojelė, kitos sparnelis per drobynas išlindę, galvelės per plyšius kaišo, man gaila pasidarė.

O senis žąsinas, ant viršaus, per skylę galvą iškišęs, į mane žiurėdamas, taip graudžiai, rodos, verkdamas, sukirkė.

Užsilipau ant vežimo, glostau jo galvelę, bučiuoju verkdamas ir jo akelės pilnos ašarų. Norėčiau išgelbėti, neduoti išvežti... bet ne mano valia.

Išėjo pirklys ir Stoniai ėmė iš manęs juoktis:—Ko čia žlembi, ko gailies?—Stonienė tarė—daug vargo nusikratai, ne sykį su žąsinu susimušei, dabar žlembi, kvailielis!

—Neverk, nesigailėk,—juokiasi pirklys,—žąsinas bus už tave mandresnis, daug svieto pamatys, į Prusus nuvažiuos... še tau abarankai...—davė man baltą, pinigėlį. Nulipęs nuo vežimo, pirklys užsisėdęs, nuvažiavo, mano žąselės nukirkinio ir kumeliukas nubėgo paskui. Man taip gaila, bet verkti—nebedrįsau.

—Eik į triobą pas Vincelį... rytoj galėsi ilgai miegoti,—tarė Stonienė,—nebežadinsiu prie žąsų... nepamesk dvigrivinį, mamai atiduosi.

Vincelis asloje beritinėjęs didelį pinigą, kas jam davė nemokėjo pasakyti. Abudu ritinėjome, juokėmės.

Kitą dieną atėjo mamaitė, gavo nuo Stonio pinigų, nuo Stonienės lašinių ir duonos kepalą, mamaitė išsivedė mane namo pas senutėlę.

Namie mums su Onele ir Juozeliu vėl gerai, kol šilta, pagada, laktome paupiais, po smiltynus, žaidžiame, ar ant žemės voliojamės, tik atsiminus tetutėlį, tuoj Onelė verkia. Juozelis, pamatęs, ima lupą tampyti. Mamaitė pamačiusi mus verkiant, glosto, dziugina:

—Pareis tetutėlis, neverkit, pareis, pamatysim...

Netrukus tetutėlis pasiuntė pinigų, penkiasdešimtis rublių! Džiaugiamės, šokinėjame.

Mamaitė nupirko duonelės, mums po baranką, o kitus pinigus įdėjo į skrynją.

Vieną vakarą atėjo pas mus į svečius du ponaičiai, juodai apsirėdę. Kalvio Stasiuks sakė: kad vienas krasos sargas, antras daktaro vežėjas. Atsinešė degtinės butelį, pyrago ir didelį surį. Mums, vaikams, davė po pyragiuką ir surio po šmotelį. O mamaitę ir senutėlę, prisėdę, ragina degtinę gerti. Pylė, rankas bučiavo ir vis meldė pinigų paskolinti. Žadėjo greit atiduoti, kaip tik nuvažiuos į Rygą, tuoj visus persiūs, o tuojau duos iš khalno geras palukas,—du puru kviečių, atveš, kaip perlų...

Girdė, ragino mamaitę ir senutėlę, apsikabin-

dami, rankas bučiavo, prašė pinigų.

Mamaitė spyrėsi—nė ir ne,—niekaip neskolinti; bet ponaičiai kaulijo, meldė, bazijosi, tuoj atiduoti.

Visą degtinę išgėrė, pyragus suvalgė, ant galvo suminkštėjo mamaitės širdis, prižadėjo paskolinti.

Ponaičiai parašė popierą, abudu pasirašė, įdavė mamaitėi, o ji išėmusi iš skrynios pinigus, jiems duodama, pasakė:

Tik žiūrėkit, man greit atiduoti...

—Už mėnesio, tikrai už mėnesio, o gal greičiau, atiduosim,—prižadėjo ponaičiai ir, nešini su pinigais, dar mamaitėi ir senutėlei į ranką pabučiavę, išėjo.

Vėl užėjo šaltas ruduo, lietus ir sniegas rodosi, mes, vaikai, vėl susitraukėm aplink pečių, valgyti bulbeles tegauname. Tie ponaičiai, su mamaitės pinigais, iškurė sau į Rygą ir nieko nebeliko, nė pačių, nė pinigų, nė tų kviečių, palukantų, nė balso.

Tetutėliui į Ameriką vieną gromatėlę leido ir kitą leido, o nuo tetutėlio nė kokios žinios negalima sulaukti, nė per paukštelį... Gal numirė tetutėlis, gal ta Amerika prarijo...

Senutėlė, sykį parėjusi, pasakojo, sužinojusi, jog kalvis nurašęs tetutėliui į Ameriką skųsdamas, kad mamaitė geria, baliavoja su vaikinais ir jiems pinigų sukemša...

Tetutėlis turbut patikėjo ir nebeparašo nieko.

Žiemą, vėl mes susiglaudę aplink pečių kiutojome. Senutėlė ir mamaitė per kiauras dienas verpė, o gal ir per naktis. Nuėjom gulti—mamaitė verpė, rytą pabudom—mamaitė verpė.

Jei mes kartais paklausėm: kuomet pareis tetutėlis?—mamaitė tuoj ims verkti, mus apsikabinusi bučiuoti:

—Mano mažilėliai! nuskriaudė mus besąžinės žmonės, išviliodami paskutnius grašelius, bet dar didžiau nuskriaudė sykiu ir tetutėlį, nurašydami jam melagingas žinias.

Mamaitė priverpė didžiausią šusnį sruogų, nunešė visą naštą, vos pakeldama, verpalų ir parsinešė rugių puspurių. Rytmetį, rugius nunešė į maluną, sumalti duonelei. Mes laukiame, džiaugiamės. Man iškeps varnelį ir man iškeps, valgsim šiltos...

Ant pavakaries, beparvežą žmonės mamaitę apkibę įnešė į vidų vos gyvą, kruviną, sudraskytą... Mat šluostė miltus iš skrynios, antras volas iš užpakalio pagavo mamaitę už sijono ir įtraukė

į tekinį; kol suturėjo vandenį, kol sustabdė girnas, mamaitę kelis sykius apsuko aplink volą,— pasakoję atvežę žmonės.

Mamaitė rėkia, čypia, išblyškusi, ašaros bįra; kunigas buvo, daktaras buvo ir daugiau žmonių; taisė, gydė, gelbėjo; o mamaitė nesavo balsu vai-toja. Senutlėlė verkia, rankas laužo, ir mes verkiame. Ant rytojaus mamaitė nutilo, žmonės sako: numirė... Aprėdė gražiai mamaitę, paguldė ant lentos, mes klykėme žadinome, šaukėme: ma-maite! mamaite! bet mamaitė a nė krust.

Paskiau, tokie negėri žmonės įdėjo mamaitę į skrynią, užkalė, nors mes verkėme, rėkėme, nežiūrėjo nieko. Išnešė mamaitę, įsidėjo į vežimą ir nusivežė, šaukdami. Nebeliko mamaitės, nė tetutėlio. Senutėlė verkia, rankas laužo:

—Kur reikės dingti, kaip išmaitinti kudi-kius?!..

Tetutėliui leido gromatą. Griviną reikia už-mokėti, senutėlė pinigų neturi, o nuo tetutėlio žinios nė balso.

Pavasarij, atšilus, vėl ėmė žmonės mus sam-dinėti. Onelę kalbina Pakštienė, prie vaiko.

—Man, valgyti vyrui į dvarą nešioti,—sakė,—ar kur prie darbo izeiti, neturiu kam vaiką pa-likti. Onelė, nors maža mergaitė, bet vaiką pa-supti, padaboti, pati tikroji,—išsivedė.

Juozelį samdė Pocius prie žąsų.

—Maža iš jo tebus nauda, tik nuo varnų, žą-selius gal padabos—Pocius senutėliai sakė:—už tai pati liuosą koją turėsi, prie darbo, ar kur izeiti...—sako—aš del jo didesnio puodo nevirsiu, nors per vasarą išmaitinsiu...—aš tuotarpu Juo-zeliui šnibzdėjau:

—Nebijok, pamatysi, žąseliai tokie gražūs, maži, o žąsinui suplampink per nugarą su lapuota vyte...

Mane jau pirmiau buvo pasamdęs Žadeikis, prie kiaulių.

Taip mus po vieną išsivediojo žmonės. Nors mums gaila buvo skirtis, nežinojome kame bu-sim, nesusieisim... senutėlę gaila palikti, bet ne-verkėme.

Senutėlė, išleisdama mane, nuglostinėjo, nu-mylavo:

—Eik vaikeli donelės užsipelnyti, nebėra kam jumis maitinti, eikit tarnauti, bent pavalgę busit...

Vasara šilta, po pudymus, po dirvonus, kiaulės po klanus, purvynus voliojasi ir aš ant dirvono lakstau, su sabaliuku šokinėju, arba su vaikais ritinį mušu. Bet vienas palikęs, atsisėdu, tuoj man akyse mamaitė, kruvina, sudraskyta, paskui baltam grabe užkalta, į žemę užkasta ir aš nie-kuomet nebepamatysiu!..

LAISVĖ

Tai buvo koki 5 metai atgal viename iš did-miesčių pietinės Rusijos. Povyilas Sviatimskis, lenkas, advokatas, sėdėjo minkštoje, brangioje kedėje su knyga rankoje ir lyg snaudė. Šiandien jam prisiėjo ginti vieną jauną neturtingo valdinin-ko dukterį. Branduolis viso gludėjo skirtingume supratimo morališkumo klausime tarpe priimtų teisotų šalies įstatymų ir tarpe atskirų individualų pažangiosios visuomenės.

Elena, neturtingų tėvų, 19 metų, jauna, malo-ni mergina, suėjo į artimą draugiškumą su kariš-kos akademijos studentu Petru Voroncovu. Elena, kaip ir daugumas jautrios jaunuomenės, turinčios mažai pavyzdžių silpnųjų gyvenimo pusių, pa-tikėjo Petru. Atsidavė jam su siela ir kunu. At-sidavė jam, nes jo atvirumas ir viliojanti veido išvaizda sužavėjo ją; atsidavė, nes temperamen-tas jos jauno, karšto kraujo toli pralenkė spėką

kontroliavimo savų jausmų. Perdaug malonus buvo apsiėjimas Petro, perdaug jautrus jo žodžiai! Ir Elena, su šypsa ant veido, tapo motina. Jo tėvas, vietos augštas valdininkas, sužinojęs tai, baisiai perpyko. Už kelių savaičių laiko po tam, Petras, laike iškilmingos vakarienės savo tėvo rumuose, visų akyvaizdoje tragiškai mirė. Atsi-stojęs graudžiai prabilo: "Aš gimiau gyvenimui, visame kame priklausau aplinkybėms, vien tik troškau, idant mano širdis būtų mano širdžia, o ne kieno kito. Tėvas mano užkirto man kelią ir aš nematau tikslo gyvenime be laisvos širdies". Ir vos spėjo visi suprasti reikšmę jo žodžių, vos spėjo priartinti jo žila paliegusi motina, kaip bligstelėjo Petro rankoje mažiukas juodas revol-veris ir jisai krito augštininku ant skanių valgių bei gėrimų, kuriais buvo apkrautas stalas.

Velionio Petro tėvas patraukė Eleną į teis-

mą ir Povylas šiandien buvo jos apgynėju. Trumpai perbėgęs minčia šios dienos procesą, padėjo krygą ant maziuko rundino stalelio, užsirukė kviapiantį ploną papirosą, užsidėjo rankas ant galvos ir pasiraivęs, užsimastė. Tarpais jo veidas atrodė liudnu, tarsi žiaurus tamsus likimas laukė jo numylėtos ypotos. Tarpais nekalta šypsos pakaisdavo liudnumą, ir jisai tuomet ytin atrodė simpatišką, viliojančią. Staiga pasigirdo skambutis. Povylas nusistebėjo. Jau pusė po 12-tai ir tokiu vėlu laiku, naktyj, pas jį niekas neatsilankydavo. Įėjusi senyva tarnaitė, sako:

—Tamstą nori matyti tula moteriškė.

—Kas tokia? Kaip jos pavardė?

—Ji nesako savo vardo, vien geidžia butinai jus tuojaus matyti.

Advokatas nusišypsojo ir, truputį užpykęs, pratarė bestoviničiai duryse tarnaitėi:

—Gerai, įleisk.

Tuomet pasitaisė puikius, brangius drabužius, susišukavo švelnius, šviesiai geltonus plaukus, atsisėdo prie didelio, popiergaliais apkrauto, staio ir pasirengęs buvo klausyti reikalo. Įėjo jauna mergina, nors ir nebrangiuose, bet puikiuose drabužiuose.

—Aš Tamstą jau daug kartų esu mačiusi, mačiau ir tēmijau šiandien.

Tai pasakius nutilo ir nedrąsiai žiūrėjo advokatu į akis. Patsai iš papratimo sako:

—Aš klausau; malonėkite aiškiai pasakyti viską, ir aš, norint labai esu užimtas, pasistengsiu Tamstai patarnauti.

Mergina nieko neatsakė, vien truputį paraudnavo ir nusišypsojo. Po kiek laiko nedrąsiai sako:

—Aš Tamstą gerai žinau. Esate jaunas, mylite dorą ir normališką gyvenimą ir esate sveikas, stiprus. Aš taip-pat pilnutėliai sveika, man 20 metų.

Povylas atydziai klausėsi, ir dar atydziau gaudė jos lėtai tariamus žodžius, juo jisai labiau persitikrindavo, kad ši mergina žaidžia juomi. Jam darėsi pikta.

Mergina gi pasiėmė supamą kedę ir, pasistačius priešais Povylą, kalba:

—Atleiskit man Tamsta, kad negaliu taip staiga jums viską pasakyti. Aš net nesakysiu, pakolkas, savo vardo. Vadinkite bile vardu, kad ir Naste. Ar gerai? Geriaus velyk paklauskite, kaip šitas laiškas skamba: Gyveno kartą jauna, sveika ir turtinga mergina, 19 metų amžiaus. Iš savo ypatingo patyrimo labai tamsioje spalvoje

suprato visus vyrus be skirtumo, todelei ir nusprendė niekuomet nevesti. Bet nuolatos sunkiai kankindavo geismas tapti auklėtine savo kudikio, idant bunant liuosa nuo brutališkos viliugystės iš vyro pusės, jaustis laimingiausia moteriške pasaulyje,—t. y. buti motina”.

—Tai ištarus nutilo ir nulenkę galvą žemyn. Povylas dirstelėjo į ją. Ji tuomet savo naiviškumu atrodė puiki. Jos tankūs, tamsūs ir truputį garbiniuoti plaukai dengė keistų minčių apimtą galvelę, ant veido žaidė lengvutis, vos patėmijamas, raudonumas. Jos pilna, jauna, krutinė lėtai ir sunkiai kilnojosi. Mergina staiga pasiėmė nuo stalo gabalėlį plonos popieros ir išlavintu, lengvu rankraščiu, parašė keliatą žodžių. Padavė jam. Jisai perskaitė. Perskaitė ir suprato siekį jos atsilankymo. Susigėdino ir jau ne juokais užpyko. Ji jam atrodė viena iš šlykščiausių moteriškių, kokias tik įrisiėjo matyti. Povylas nieko neatsakė. Atsisosto, ir, nieko nesakydamas, nuėjo į kitą kambarį. Apsidairė, atsisėdo prie atdaro lango ir apsilkniaubė. Mergina išėjo su maža vilčia.

Antrytojaus jisai gavo ilgą ir karšto turinio laišką. Mergina, ignoruodama priimtą moteriškiai viliojančią slaptinę gedingumą, atmesdama visiškai į šalį moteriškės žingeidumą, apart ko kito rašė:

“Pagalvok Tamsta rimtai ir atsakyk man. Aš esu liuosa nuo pat jaunystės. Niekas mane nevaržo. Pagyvensim kokią porą savaičių ir vėliai su lengva širdžia skirsimės amžinai. Jums bijotis nėra ko. Aš turiu labai daug pinigų. Išvažiuokim kur toli. Gal stebiesi, kodelei Tamstą pasirinkau? Atsakymas trumpas: vienas iš visų turės būti. (Paskutiniai du žodžiai buvo pabraukti mėlynu paišeliu).

Vakare devintą valandą ateidavo tarnaitė ir mandagiai klausdavo: “Ar nebus mano panaitei laiško?” Jis atsakydavo: “Ne, ir niekad nebus”.

Už dviejų metų laiko, Povylas patiko ją miesto viešame žolyne. Mergina jį pažino. Pažiūrėjo, bet nieko nesakydama, nuėjo tolyn. Pasakui ją už kelių žingsnių sekė tarnaitė su kudikiu ant rankų. Mergina staiga stabtelėjo ir lyg su baimė užklausė: “Vieročka, gal jau jam šalta?”

Povylas ilgai stovėjo prisirėmęs prie medžio ir lydėjo nykstančią gal ir amžinai iš jo akių jauną, turtingą laisvės motiną.

Mergina neatsižiūrėjo. Toli, kur tai paupyj pasigirdo smagi kadrylio melodija.

P. Krakaitis.

AMERIKONIŠKA TETA

Iš serijos "Tiesos Miestas".

I nedidelį Galicijos miestelį pas šeimyną Kohovskio atvažiavo bagoeta teta iš Amerikos. Ištikrųjų jinau nebuvo jokia teta, tiktai giminaitė mirusio Jono Kohovskio, bet del sutrumpinimo ją taip vadino. Našlė Olė Kohovskienė, išblyškusi, išdžiuvusi moteris, paskutinį kartą su nusišypsojimu pusantrų metų atgal-prisiminė amerikonišką tetą. Jai prisiminė, kaip jos miręs vyras kaip kada kalbėdavo apie ją ir net rašinėdavo laiškus. Bet tas buvo seniai. Nuo to laiko apie tetą niekas daugiau ir nebeprisimindavo.

Štai ir teta atvažiavo. Tuoj matyt, kad Mrs. Brian (taip ji save vadino) Amerikoj gyvena turtingai. Mrs. Brian apsivilkus brangiu plačiu ploščium su šilkinu pamušalu, ir didele kepure su kvietkomis, o ant baltų, gražių minkštų pirštų, daugybė visokių žiedų su puikiausiais brangakmeniais. Jinau pati pilna, augšta, graži, kad jau ir per keturiasdešimtis, bet išrodo suvisu jauna, su gražiom didelėm akim, kurios baisiai blizga.

Visi vaikai Olės staigu prisirišo prie bagoetos ir gražios tetos. O buta jų nemažai — septyneta šeimynos; pačiai vyriausiai mergaitei Onai buvo šešiolika metų. Ona gavo nuo tetos gražią šilkinę karą, o kiti vaikai smulkesnes dovanas.

Teta tai išvažiuodavo iš miesto ant keleto dienų, tai vėl sugrįždavo. Ji aiškındavo, kad pas ją Amerikoj yra didelė krautuvė moteriškų papuošalų ir jinau važinėja su reikalais pirkt gražius daiktus del turtingųjų ir garsių amerikonkų.

Olė manydavo sau:—gerai butu, kad teta pasiimtų su savim vyriausią dukterį Oną. Mergaitė ten rastų savo laimę... Jai visgi sakyti ne-drįsdavo, bet kada Mrs. Brian pati jai perstatė apie tai, pas suvargusią Olę net ašaros pasirodė akyse.

—Tegul jus viešpats laimina, — prabilo ji apkabindama giminaitę.

Teta žvilgtelėjo savo juodom, gražiom akim, ir apkabindama Oną baltom rankom užklausė:

—Ar nori su manim važiuoti į New Yorką? Ar nesibijai? Ona prisiglaudė prie tetos krutinės ir džiaugsmingai nusijuokė.

Už mėnesio teta ir Ona apleido mažą Galicijos miestelį. Pulkas vyrų ir moterų palydėjo jas ant stoties; moteris verkė ir užvydėjo; vyrai

spraudė jiedviem į rankas korteles su užrašais giminių ir pažįstamų; kad perduot linkėjimus...

Olė ilgai spaudė prie savo išdžiuvusios krutinės dukterį, ir kada trukis pasijudino, suspėjo dar pabučiuoti gražią ranką tetos...

Už pusanthro mėnesio Olė džiaugsmingai su ašarom akyse skaitė laišką, gautą iš New Yorko nuo dukters.

"Mano brangiausia mama, mano auksinė! Mes plaukėme ant laivo, labai suposi, bet nenu-skendo. Tenais buvo visi turtingai pasipuošę. Valgėm už ilgo stalo visi daikte, ir nieko tas nekainavo. Arbata ir kava su pyragaičiais — taip-pat uždykė. Net muzika grojo, ir šoko, bet aš nešokau. Teta prieš išvažiuosiant nupirko man labai gražias drapanas ir baltinius, tokias plonas ir minkštas, kad aš juos ir nenešioju: gaila. Aš truputį sirgau laive, bet tai niekis. Paskui visi juokėsi, ir teta sirgo. Ji taip daili! New Yorkas didelis miestas, ten yra geležinkelis po žeme, kiti geležinkeliai ant geležinių stulpų. Vežėjų visai nėra, ir jų nereikia. Visi labai užimti ir nežiuri vienas į kitą. Gyvenu pas tetą puikiai išpuoš-tuos, brangiuos kambariuos ant septinto gyvenimo. Bet nemanyk, kad aš pailstu nuo laipiojimo, visai ne. Jokių trepų tenai nėra, o yra tik mažas kambarys su viena mašina ir varo ją juodas ne-gras, kuris tyli. Jisai didelis ir nesiprausęs.

Teta turi savo krautuvę ne namie, bet kur-tai mieste. Aš da ten nebuvau, ir teta retai ten buna. Namie pas tetą aštuoni kambariai ir visi labai gražūs, bet patsai gražiausias kambarys, tai yra maudynė, kur taip parankiai viskas sutaisyta, ir galima maudytis, kad ir kiekvieną dieną. Ab-rusai pukuoti, dideli ir minkšti, juose-labai smagu maudytis. Aš visada garsiai juokiuos, kada mau-dausi. Teta kaip kada užėjus tapnoja mane, ir aš garsiau juokiuos.

Taip linksma pas tetą! Ji taip gera, da geres-nė, negu mes manėm. Pas ją yra trys mokinės, suvisu svetimos jai, net nė ne giminaitės ir visom ji perka gražias drapanas ir šilkinus baltinius. Apart to, da yra viena mokintinė — ją vadina Aida; ji labai užimta ir ateina tiktai vakare miegot ir tai nevisada. Aida blondinė ir labai graži.

Mane ji kodėl-tai nemyli ir juokiasi, o aš ją labai myliu.

Pas tetą buna daugybė pažįstamų kiekvieną vakarą. Bet vistiek vyrai, moteris neateina. Svečiai tie išdidūs ir stori. Kartais jie ateina labai vėlai. Mane prie jų neleidžia, teta sako, kad reikia mokėt anglų kalbą, o kitaip nepritinka. Aš einu gult anksti, o jie sėdi ilgai, ilgai.

Dručiai tave bučiuoju ir bučiuoju visas sesutes ir broliukus. Ir linkėjimai dėdei Adomui.. Kaip jo koja? Rašyk man, ir aš tau taip-pat rašysiu. Ir teta atsiūnčia linkėjimus.

P. S. Pas mus namie visur elektrika. Ir daugybė veidrodžių. Kaip gyvuoja pažįstami? Aš perdaviau laiškus jų giminėm. Tavo duktė Ona”.

Dar už dviejų mėnesių Olė gavo du laišku vienu kartu; ji perskaitė pirmutinį sausą ir nevisai suprantamą.

“Brangi mama! Aš sveika ir viskas gerai. Delko tu taip mažai rašai? Aš taip tankiai apmąstau apie jus visus.

New Yorke vis da šilta ir stovi geras oras; nors jau pabaiga spalio. Čia suvisu kitioniškas oras, negu pas mus, ir abelnai viskas kitaip.

Teta tau siūnčia linkėjimus. Ji gerai su manim apsieina. Tas negras, kuris stovi prie kilnojamos mašinos, aš jo nemyliu. Jisai juokiasi kada aš pareinu. Aš, buvau du kartu teatre, ir man labai patiko.

Bandžiau surast kokį užsiėmimą, delto, kad norėjau gyvent atskirai, o ne pas tetą. Ir aš jau

gavau darbą magazine kepurių. Bet išbuvus dieną, man pasakė, kad aš daugiau neateičia. Vėliau aš sužinojau, kad teta jam telefonavo, tentent aš netinku prie to užsiėmimo. Ir “Candy Store” buvo tas pats. Tai aš ir turėjau pasilikit pas tetą. Bet aš visgi jieskau vietos.

Pas tetą nėra jokios krautuvės drapanų. Man negras pasakė.

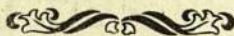
Bučiuoju tave taip dručiai, kaip tiktai galiu. Delko tu ne su manim čia, brangioji mama? Tavo Ona”.

Sekantis laiškas buvo da trumpiau rašytas savaitė atgal. Bet pribuvo abu vienu kartu.

“Išgelbėk mane, švenčiausioji mamyte!!! Aš prapuoliau. Man nėra kur eiti, ir nėra pas ką jieskot išganymo. Purvas apsupo mane. Aš beprotė, beprotė, aš nežinojau į kokį namą aš papuoliau. Mokintinės tetos — suvisu ne mokintinės. Jos blogo pasivedimo mergaitės... Bet aš jas nekaltinu — aš irgi, gal but, busiu tokia... Aida blondinė — serga ir niekada neišgydoma. Lik sveika mama! Apgailėk savo nelaimingą dukterį ir dabok mano sesutes. Gal but aš da paspruksi, išsigelbėsiu arba šoksiu per langą”.

Toliaus laiškaai nutruko, ir suvargusi Olė ilgai, ilgai negirdėjo apie savo nelaimingą dukterį. Išgirdus kaip-tai iš patolo — ilgai sėdėjo suakmenėjusiu veidu, manydama apie savo nekaltą, jauną auką, kurią prarijo šiandieninė kapitalistiška sistema.

Vertė Stasė iš Phila.

PIPIRAI

Vyrai mėgsta tankiai užmesti moterims, kad —“Jūs negalite buti lygios su mumis, nes negalite taip sunkiai dirbti, esate silpnesnės, ir dar norite balsavimo teisių lygybės”.

Bet, vyručiai, kas Anglijoj, Rusijoje o dabar ir čia išdirba amunciją? Ar tai ne vyrų darbas? Badas verčia moterį tą darbą dirbti, bet balsuoti ar reikia karės ir panaikinimo to darbo, neturime tiesos. “Nežiurėk, ką mes darome, bet klausyk, ką mes įsakome tau daryt”.

Vyrai sako, kad moteris pripratę prie naminių peštynių, gavę lygias teises, visuomet norės karės ir balsuos už ją. Bet, žiurėkite į M. Rankin, — Jungt. Valst. moterį kongrese. Ji viena nebijojo

prieš visus kariauninkus, vyrus atsakyti, kad karių nereikia, nes jos atneša skurdą. Tai faktas.

“Moterų Dirva” ir iš vardo jau rodos butų aišku, kąd tai moterų laikraštis, bet žiuriu aną dieną į tilpusį pačtos statementą, kad “business manager” yra Rev. J. Kemešis. Hm. manau sau, tas kunigėlis leidžia tą laikraštį užjausdamas moteris (kaip jie visuomet užjaučia). Paskiau gi žiuriu, kad leidėjos L. Mot. Rymo Katalikių Sąjunga. Jeigu taip, tai išsiaiškina dalykas. Mat, kunigas visuomet per mišias nešioja sukne, tad suprantama, moteris manė, kad nėra skirtumo ir išrinko “business manager’ium”. Gaila jų, nes kuomet supras, kad tai ne moteris, kažin kaip gerai eis tas biznis.

B. Kaunietė.

APŽVALGA

KVIEČIA Į TALKĄ.

“Tikrieji katalikai” išleido atsišaukimą, po kuriuo pasirašo ir kunigas Kemėsis. Atsišaukimas skamba:

“Broliai lietuviai katalikai! Kviečiame jus į talką dideliam ir šventam darbui. Padėkite išplatinti tarpe mūsų brolių dorą ir sveiką spaudą, gerus laikraščius ir knygas.

“Gyvenimas jau aiškiai parodė, kad spauda turi didelę įtakmę į žmonių mintis, jausmus ir darbus. Štai mes matome, kiek yra suirutės mūsų gyvenime. Daugeliui nebereikia nei dievo, nei bažnyčios, vaikai nebenori klausyti tėvų, jaunuomenė tvirksta, užmiršta dievą, savo tėvynę Lietuvą, girtybė skaudina žmonių sveikatą, protą, sąžinę, dorą, įra šeimynų ryšiai, vyrai pabėga nuo pačių ir kudikių, motinos išsizada savo vaikų.

“Iš kur tas viskas atsirado lietuvių tautoje, kuri visuomet buvo gausi savo dora ir tikėjimu?”

Toliaus tame atsišaukime nuverčiama visa bėda ant “nedoros”—darbininkiškos spaudos, visai ji šmežiama ir liepiama saugotis, kaip nuo didžiausių nuodų.

Pirmiausia žingeidu būtų paklausti tuos “doros” ir “meilės” mokytojus, kur daugiau ištvirkimo ar tarpe tų, kurie skaito tuos “nuodus” ar tarpe tų, kurie nieko neskaito, kas nedėdienis klauso šventų mišių ir paskui prie bačkučių praleidžia visą laiką? Kur daugiausia galvas skaldosi, atsiduria policijos nuovadose ir užsimoka bausmes, ar tie, kurie skaito darbininkiškus laikraščius, ar tie, kurie nieko neskaito, bet pildo kunigų žodžius?

Antras dalykas, juk tie, kurie skaito “nuodus”, tie skaito ir “Kemėšio” “medų”, todėl visiškai bereikalingas atsišaukimas ir pludimas darbininkiškos spaudos. Ar negeriau būtų buvę, jeigu Kemėsis būtų visa tai pašventęs savo broliams katalikams, nes jie daugiausia girtuokliauja, pešasi ir kitokius “krikščioniškus” darbus atlieka. Tarpe katalikų tankiau apsireiškia ir šeimynų suirimai, negu pas tuos, kuriuos Kemėsis ir kompanija pasmerkia.

Mes gi neseksime Kemėšio pėdomis, nekvisime boikotuoti katalikišką spaudą, bet patarsime daugiau skaityti visokius laikraščius, nes tik skaitydami ir katalikiškus laikraščius, galėsime suprasti kokiais keliais eina mūsų “doros” mokytojai; tik skaitydami tokius atsišaukimus, kaip kad Ke-

mėsis išleido, suprasime, kaip kunigai—Kristaus įpėdiniai, skleidžia artimo meilę ir kaip liepia mylėti savo artimą, kaip pats save.

VAIZDAS ŠEIMYNIŠKO GYVENIMO.

Tankiai mūsų šeimyniškas gyvenimas pavirsta į tikrą pragarą. “Naujienos” paduoda štai kokią žinutę:

“Šeimyniško teismo teisėjas Stelk atsilankė į Bridwell kalėjimą ir matėsi su 24 kaliniais, kuriuos jis pats nuteisė kalėjiman kiekvieną vieniems metams už neuzlaikymą jų šeimynų. Jis norėjo patirti, ar jie pasitaisė ir ar toliau užlaikys šeimynas. Jei kuris jų pasitaisė, tuos žadėjo paliuosuoti. Iš 24 kalinių pasirodė, kad 21 pasitaisė, nori grįžti atgal prie savo šeimynų ir teisėjas prizadėjo juos paliuosuoti; likusieji 3 nors irgi pasitaisė, bet vieno pati skiriasi, kitas gi griežtai atsisakė grįžti namo—geriau kalėjime būti, negu gyventi su pačia”.

Vadinasi, žmogus geriau sutinka metus kalėjime sėdėti, negu eiti pas pačią ir su ja gyventi. O kiek tokių šeimynų yra?... Argi negeriau būtų duoti tokioms poroms liuosai persiskirti. Tuomet nereiktų nei moterims kankintis, nei vyrui kalėjime sėdėti.

SKIRTINGAIS KELIAIS EINA.

Amerikos kapitalistų spauda ilgiausius straipsnius rašo apie Rusijos moteris patriotes, kurios suorganizavo taip vadinamus mirties batalionus, apie jų narsumą, veikimą ir kitokius nuopelnus. Bet už tai nei puse lupų neprasitaria apie tuos legionus, kurie dirbtuvėse susiorganizavę darbuojasi sykiu su visais susipratusiais darbininkais. Suprantama, apie tų moterų veikimą nelabai malonu ir rašyti.

Štai Petrograde leidžiamam kairiųjų socialdemokratų laikraštyje “Pravda” N 8 rašo:

“Moterų darbininkų susirinkime buvo apsvartyta klausimas apie dabartinį šalies padėjimą ir sykiu moterų padėjimą, tapo pripažinta būtina iškovoti:

1. Demokratinę respubliką, 8 val. dorba dieną, konfiskavimą dvarponių ir bažnytinių žemių valstiečių naudai.

2. Pilnų moterims teisių.

3. Socialės apdraudos ir įstatyminio apsaugojimo moterų ir kudikių darbo; absoliutiško uždraudimo viršlaikio ir naktinio darbo moterims ir kudikiams.

“Kad tą atsiekus, reikalinga organizuotis, organizuoti darbininkus ir armiją”.

Na, kada mūsų sufragistės užsibrieš sau tokius uždavinius?..

RUSIJOS MOTERŲ DARBININKĖS LEIDŽIA LAIKRAŠTĮ.

“Pravda” praneša, kad Petrogrado moterų darbininkės leidžia savo laikraštį “Darbininkė”. Laikraštis vedamas kairiųjų socialdemokratų dvasioje. Bet mes to laikraščio negauname, nes Anglijos valdžia nepraleidžia jokių darbininkų leidžiamų laikraščių.

REIKALAUJA “MIRTIES LEGIONUS” PANAIKINTI.

Petrogrado Darbininkų ir Kareivių Atstovų Tarybos karinė sekcija pareikalavo, kad moterų garsieji “Mirties Legionai” tuojuo būtų panaikinti. Savo reikalavimą pamatuoja:

“Pirmiausia principaliai nedaleistina, kad armijoje rastūsi būrelis kareivių, turinčių skirtingas teises ir naudotūsi tokiois privilegijomis, kokiomis nesinaudoja armija.

“Antra—“Mirties Legionai” pasisavino obalsį numirti už tėvynę, kuomet tas obalsis priklauso visai armijai. Juk ne vienu moterų legionai mir-

šta už tėvynę, bet visi armijoje esantieji kareiviai. “Trečia—moterų legionai pastato Rusijos armiją į tokį padėjimą, tartum ji visiškai atsiskautų nuo gynimo savo tėvynės.

“Ketvirta—moterų legionai nepadidina, bet sumažina armijos galę, nes vienoj pusėj tverinama karzygių armija, o kitoj paliekama mažai susipratusių kareivių minia”.

Matomai ir tuose legionuose kapitalistės taip gyvena, kaip ir namie, todėl ir pareikalavo jas paluosuoti nuo to taip “prakilnaus” ir patriotiško darbo.

RUSIJOS MOTERŲ DARBININKIŲ ATSIŠAUKIMAS.

N 11 “Pravda” tilpo gana įdomus moterų darbininkų atsišaukimas. Mūsų organizuotos moterės visuomet savo reikalus stato pirmoj vietoj, visuomet šaukia, kad reikia kovoti su vyrais, kurie jas per amžius laiko vergijoj. Tuo tarpu Rusijos moteris darbininkės štai ką sako:

“Vienas tikslas, vienos užduotis kaip vyrų darbininkų, taip ir moterų darbininkų, visų vienas idealas—socializmas. Mes privalome organizuotis ir pritraukti visas darbininkes. Mes privalome rengti mitingus ir kviesti visas darbininkes kovoti sykiu su vyrais už darbininkų kleses reikalus...”

Sveikatos Skyrius

KRUTIES VĖŽYS

Kruties vėžys yra pas moteris kiek retesnis atsitikimas, negu gimdos vėžys, bet jis užima antrą vietą pagal tankumą. Pas vyrus jis labai retas. Nuo gimdos vėžio miršta labai daug moterų. Miršta ir nuo kruties vėžio, tačiau tulos jo formos krutyj netiek pavojingos ir ne taip greitai veda prie mirties.

Kalbėti apie vėžio priežastį neužsimoka, nes kituose laikraščiuose esu jau biskį užsiminęs. Yra tai augimas naujų mėsų, t. y. tokių pat mėsų, kaip mūsų kune, tik jos neturi aprubežiavimo augti, jų augimas yra taip greitas, jog kitos budavonės nespėja jas senti, ir savo augime tos naujos mėsos neatlieka jokio naudingo darbo žmogaus kunui, o ima iš jo maistą ir da leidžia medžiagas, kurios vėžio atsitikime yra tiesiog nuodingos kunui. Vėžys susideda iš tokių mėsų, kurias mokiniai žmonės vadina epithiliumu. Kodel pas vie-

ną žmogų tos mėsos (jų cėlės) neauga, o pas kitą pasileidžia augt, da nėra tikrai žinoma. Yra vienu manoma, jog tam tikros bakterijos pakursto jas augti, kiti tikrina, buk kune yra užsilikusiu tokių cėlių, kurios ilsisi ir nieko neveikia, bet tam tikrom aplinkybėm susitvėrus pasileidžia augt be galo. Trėti vėl mano, jog cėlės visada yra aprubežiavimu viena kitai, todėl jos negali pėraugti, bet kada kokia-nors priežastis (perštėjimas, spaudimas ir tt.) sunaikina tą aprubežiavimą, tuomet cėlės pasileidžia augt be tvarkos ir galo. Kokia nebutų priežastis, bet faktas yra, jog įvyksta vėžio atsilikime neaprubežiuotos epithiliumo cėlių augimas, kuris veda prie mirties. Tas augimas gali įvykti bile kuno dalyj. Pas moteris gimdoj jis tankiausias, o krutyse sekantis. Apsisaugoti nuo jo vargiai galima, nes priežastis nežinoma. Tirinėjimai parodo, jog vargiai jis yra

paveldėjimu nuo tėvų, nes tulos moters ir vyrai, kurių tėvai ir pratėviai nėra turėję vėžio, gauna jį; kiti negauna jo, nors tėvai būtų mirę nuo vėžio. Vėžys atsiranda pas vyrus ir moteris, bet kada aš kalbu apie kruties vėžį, atkartojau, jog jis pas moteris šimtą sykių tankesnis, negu pas vyrus. Tečiau pas jaunas moteris jis labai retas—paprastai prasideda senatvėj arba apie 40 metų amžiaus. Visai nėra skirtingumo, ar moteris yra buvusi motina ar ne, ar ji yra žindžiusi kūdikius, ar ne—pas visas vėžys gali atsirasti. Tik vienas skirtingumas: jei jis prasideda pas jaunesnę moterį, pavojaus daugiau ir gydymas labiau abejotinas, nes krūtys ir kitos artimos gilės, kaip ir limfos takai yra labiau veiklūs ir dideli, kas leidžia vėžiui greičiau plėtotis ir toliau pasiekti; pas senesnes moteris jis atsitinka tankiau, bet kadangi yra organai labiau susitraukę ir sumazėję, liga retai eina sparčiu kursu ir kartais net be operacijos moteris išgyvena da daugelį metų.

Vėžys yra nepagydoma liga jokiais vaistais ir jokiais kitom priemonėm, apart radikalės operacijos. Tiesa, vartojami X-spinduliai odos vėžy ir radiumas visose vėžio formose, vienok pasekmės nekokios, nors tuli entuziastai ir giriiasi. Vėžį reikia pjaut laukan ir pjaut pilnai gana anksti, nes kuomet jis išsimėto po kitas budavones (plaučius, krutinės organus ir kitur), tuomet pervėlu ir mirtis yra vienintėlė išeiga.

Mano straipsnelio tikslu ir yra, kad davus moterims supratimo ir drąsos tuoj eit ant operacijos, kaip tik daktaras praneša, jog esama vėžio, ir kad moters tėmytų atidžiai savo krutis ir duotų svarbą visokiom užtėmytom permainom krutyse. Augimas kartais prasideda odoj ir tik odos spalvos ir kietumo permainos, kartais sproginėjimas, pleiskanų atsiradimas ant kruties ir tuli kiti ženklai gali duoti žinią, kad liga prasidėjo. Kraujo arba ir kitokių medžiagų tekėjimas iš kruties neretai yra ženklas, jog vėžys auga. Kruties galuko kruopuotumas, odos vietomis susitraukimas į šalį, vienos kruties galuko pozicija kitokia, negu kitos, gali reikšti vėžį. Atsiradimas krutyj mėsos, kuri gali buti apčiuopiama ir paprastai priaugusi prie kitų mėšų kalba apie vėžį. Gilių padidėjimas pažastyj gali jį reikšti. Skaudėjimas prasideda tik vėliau. Jis gali buti krutyj arba gali eiti į petį ir tą ranką, kurioj pusėj auga vėžys. Ranka vėliau ima tirti ir pusti. Gali atsirasti plaučių simptomai ir kitų organų ir budavonių simptomai, kada bėga išsimėto po juos. Tuomet,

žinoma, operacija daryt pervėlu ir reikia laukt mirties.

Kaip darosi toliau, kada liga plėtojasi ir kodel moteris miršta nuo jos, apie tai nekalbėsiu. Taip pat nekalbėsiu ir apie tai, kaip darosi operacija, nes tai chirurgo reikalas, bet jei pavojingos rūšies vėžys atrandamas krutyj ir da nėra pervėlu ir jei nėra nieko tokio, kodel moteris turėtų šalintis operacijos, ji turi butinai eit ir buti operuota, nes kitaip seks mirtis. Mirtis pas jaunesnes moteris seka greičiau, negu pas senas. Žinoma, tai priklauso ir nuo vėžio rūšies. Paprastai į du metu bei pusantrų metų mirštama. Tuluose atsitikimuose užtenka mėnesių, kituose gi keli metai velkasi. Operacijoj visa apimtoji krutis butinai turi buti nuimta ir visos gilės iš pažasties ir aplinkinių budavonių prašalintos. Visai nereikia spirtis, kad maža operacija būtų padaryta, nes tuomet vėžys ir vėl atsikartos.

Dr. A. Montvidas.

ŽINDOMOJI MOTINA.

Daugelis motinų gali bent dalinai žindyti savo kūdikius, jeigu jos turi tinkamų informaciją ir yra aprupintos. Svarbiausiai reikia, kad motina įsitėmytų ir persitikintų, kad ji gali žindyti. Mat, bijojimas, kad ji negalės kūdikio žindyti, arba, kad jos pienas netinka kūdikiui, užkenkia žindymui, negu kokia kita priežastis. Gilė, kuri išduoda motinos pieną, yra tai stebėtinas ir opus mechanizmas. Taip, artimas yra krūčių nervų susirišimas su protu, kad motinos proto stovis lengvai atsiliepia į krūčių užduotis. Baimė, rustybė arba rupestis gali sustabdyti pieno sunkimąsi arba taip permainyti jį, kad tuo tarpu jis pasidaro netikęs vartojimui, kuomet, iš kitos pusės, ramus protas, džiaugsmas, juokas ir linksminimasis gyvenimu, suvienytas su noru ir pasiryžimu žindyti kūdikį, suteikia ir galimybę žindyti. Jeigu tokio upo nebus, tai visos kitos priemonės gali pasirodyti be vertės.

Pieno bėgimą iššaukia kūdikis, besistengdamas žįsti ir todėl jam turėtų buti reguliariai doudama krutis bent per dvi savaiti po gimdymui, net jeigu visai mažai pieno jis tegautų. Jeigu motina pakankamai stengiasi ir tinkamai maitinasi ir užsilaiko ir yra pasiryžusi apturėti pasisekimą, tai paprastai atsiranda ganėtinai pieno, ir joks daktaras ar nursė, kurie supranta kruties pieno vertę, nepatars kitaip elgtis. Retai tyra tiesa, kad motinos pienas būtų netinkamas kūdikiui. Daug

dažniau pieno esti permaža, negu kad tam pienui ko truktų. Antdrapanių sugrįžimas gali būti priežastis šiokių-tokių laikinų pieno nenormališkumų, bet tai nėra užtekina priežastis, kad nutraukti kūdikį nuo kruties.

MIEGAS.

Butinai reikia apsieiti miego. Žindomoji motina privalėtų gauti mažių-mažiausia 8 valandas miego kasnakt ir vieną valandą dienos laiku. Motina greitai išmoksta pasilsėti kiekvieną sykį, kada

žindo kūdikį, ir tie trumpi pasilsio tarpai daug pagelbsti jai užsilaikyti gerame sveikatos stovyje.

MAUDYMASIS.

Pageidaujama, kad kasdien būtų nusimaudojama, ir reikia maudyti, kada tik galima. Ypatinai svarbu prašalinti dvokimas prakaitavimo arba seno pieno nuo motinos kuno ir drapanų, nes kūdikis gali atsisakyti žindęs, kada jam reikia uostyti nemalonų kvapą.

(Iš knygos "Kudikių Priežiūra".

Korespondencijos

BRIDGEPORT, CONN.

Laikas nubusti.

Perskaitęs "Moterų Balso" NN 8 ir 9 labai nudžiugau, kad tiek daug yra susitvėrusių naujų kuopų ir kad daugelyje miestų moteris darbuojasi išvien su vyrais dėl pagerinimo darbininkų buvimo. Bet ar visur taip yra? Ar visur moteris darbuojasi, žadindamos iš miego savo tamsesnes sesytes? Dar daug yra tokių miestų, kur galėtų gyvuoti L. M. P. S. kuopos, bet nieks nesidarbuoja, nieks nesistengia suorganizuoti kuopas, nieks nesirūpina moteris sutraukti po raudona darbinikiška vėliava.

Tulų miestų moteris nei nepagalvoja apie organizacijos reikalingumą, apie kovą su savo išnaudotojais. Panašiai yra ir su mūsų miesto moterimis. Rodosi čia galima būtų sutverti kuopą ir ji puikiai gyvuotų, bet mūsų moteris apie tai nei neužsimena, joms tokie dalykai visiškai svetimi. Kitų miestų moteris dirba, kruta, o musiekės snaudžia. Ar nelaikas būtų nubusti ir pradėti darbuotis?

Taigi pasirupinkite sutverti L. M. P. S. kuopą, o tuomet pamatysite, kaip darbas eis pirmyn ir vaisius bus.

F. F. Nahunchikas.

MONTELLO, MASS.

L. M. P. S. 22 kuopa nutarė mokintis veikalą "Karės Nuotakos" ir komediją "Nesipriešink". Scenoj statys 20 d. spalį.

Kuopa buvo sušaukus viešą moterų susirinkimą, kad apsvarsčius kaslink konskripcijos, maisto brangumo ir santykių tarpe vietos moterų

Tapo išrinktas komitetas iš penkių ypatų ir užvardytas "Lietuvių Moterų Darbininkų Komitetas" kovai prieš maisto brangumą. Į komitetą įėjo viena katalikė. Komitetas nutarė kreiptis į visas moterų draugijas, kad jos atsiųstų po dvi delegates. Atsiuntė dvi katalikiškos ir trys laisvos. Tokiu būdu komitetas susidėjo iš 15 ypatų. Pastaruoju laiku tapo nutarta užkviesti amerikones moteris į bendrą darbą. Dabar tas komitetas mano surengti prakalbas ir išduoti raportą iš savo veikimo.

Linkėtina ir ant toliaus bendrai darbuotis.

22 kp. Korespondentė.

LAWRENCE, MASS.

Vietos lietuvės moteris pažangios, užsiima laikraščių ir knygų skaitymu; pritaria organizacijoms ir pačios organizuojasi. Rodosi yra net 4 moterų organizacijos. Daugiausia savo veikime pasižymi Birutės draugija; ji tankiai surengia prakalbas, pastato scenoj veikalus ir rengia kitokias pramogas. Taip-pat platina ir literatūrą. "Moterų Balso" pavieniais numeriais galima gauti pas P. A. Jatulevičių, 142 Lawrence St.

Moterų Draugas.

BINGHAMTON, N. Y.

23 d. rugsėjo buvo metinis susirinkimas L. M. P. S. 23 kuopos. Išrinkta valdyba, į kurią įėjo šios draugės: org. — O. Šimoliuniūtė, prot. sekr.—H. Žukienė, fin. sekr.—B. Zmitriūtė, izd.—V. Zmitriūtė; lit. agentai—K. Vajčekauskienė ir M. Žvirblienė.

Nutarė sulošti veikalą "Karės Nuotakos" 13

d. spalių. Suloš iš Rochester, N. Y., draugai. Tai gi vietos lietuviai turės progą pamatyti puikų veikalą.

Nutarta ant 28 d. spalių surengti paskaitą ir guodžio mėn. surengti prakalbas ir pakviesti kalbėti M. Hermanienę.

Susirinkime prie kuopos prisirašę viena nauja narė.

Jauna Proletarė.

PHILADELPHIA, PA.

L. M. P. S. A. 11 kp. išrinktoji komisija rengiasi sutikti moterų Agitacijos Savaitę. Spalio 15 d. laikys paskaitą; spalio 17 d. diskusijas Liet. Rep. Klube, o spalio 20 d. Liet. Taut. svetainėj rengiama perstatymas "Inteligentų Vakaras" su šokiais ir Kaimo Krautuve.

Jaunutė Richmondo 46 kp. taip pat rengiasi prie Agitacijos Savaitės. Spalio 14 d. rengia prakalbas, kuriose kalbės d. J. V. Stalioraitis. Linkma matyti, kad toji kuopa puikiai darbuojasi, nepaisydama nei kun. Šedvydžio pliovonių. Tas "dangaus" apaštalas bažnyčioje taip iškeikė ir šmeizė L. M. P. S. ir nares, žodžiais, kurie netinka nei saliune prie baro, o ne bažnyčioj. Nežiurint į tai kuopa auga. Matomai jau nusibodo ir nuolankioms moterims klausyti dvasiškijos pliauškalų.

L. M. P. S. 11 kp. savo susirinkime apkalbėjo reikalingumą L. M. P. S. A. suvažiavimo 1918 metais ir įnešė referendumui, kad įvyktų suvažiavimas kovo mėnesį.

Taip pat nutarta perstatyti scenoj puikų veikalą "Alkani Žmonės".

A. Aldeniūtė.

EASTON, PA.

Rugpjūčio 19 d. L. M. P. S. 14 kp. buvo surengus išvažiavimą; reikia pažymėti, kad išvažiavimas puikiai pasisekė. Nors iš pat ryto mažai žmonių buvo, vienok ant vakaro susirinko nemažas būrelis ir visi linksminosi, žaidė. Paskiaus buvo dovanų laimėjimas. Pelno kuopai liko apie \$10.

Atvėsus orui, kaip girdėti, L. M. P. S. 14 kp. rengiasi prie smarkesnio veikimo. Nutarė rengt prakalbas, kaip galima greičiau; žada mokintis teatrą, komisija jau išrinkta parupint tinkamus veikalus ir rupintis tuo tikslu.

Sėsus, stokime į darbą, tegul mūsų nutarimai nenuveina veltui, darbuokimės, kiek išgalime.

Marijona Bandžinskaitė.

CLEVELAND, OHIO.

Kaip darbininkes išnaudoja?

The Cleveland-Hardware Co. nuo balandžio mėnesio šių metų pasidarė labai patriotiška,—nepriima į darbą ateivių nepiliečių. Bet taip elgiasi tik su vyrais, moteris gi priima ir nepilietes.

Šoj kompanijoj įvesta aštuonių valandų darbo diena. Moteris yra užėmusios vyrų vietas. Dirba prie įvairių mašinių—geležies gręžimo ir tt. Darbas sunkus, aliejus tyška į akis ir moteris, išdirbusios aštuonias valandas prie tokio darbo, lieka šlapios, kaip iš vandens ištrauktos.

Bet kaip yra su užmokesčiu? Vyrai gaudavo po 27½ ir 30 centų į valandą, bet kada moteris užėmė jų vietas, tai už tą patį darbą gauna dieninės po 18½c ir naktinės po 20c į valandą. Vadinasi, kompanija vienu šuviu nušauna du žuikiu: atleidžia vyrus nepiliečius nuo 21 iki 31 metų amžiaus ir priverčia juos išsiimti uors pirmas pilietiškas poperas, kad paskui paimtų į kariuomenę, antra—pastato į jų vietą moteris, kurios dirba daug pigiau už vyrus ir atlieka tą patį darbą.

Pirmiau moteris užėmė vyrų vietas tik prie geležies gręžimo mašinių. Bet kompanija greitai pamatė, kad moteris atlieka neblogiau už vyrus tą darbą ir daug pigiau dirba, tuojau paliuosavo visus vyrus ir nuo kitų mašinių, net ir nuo kilnojimų (elevated). Vyrai prie tų darbų gaudavo nuo 25c iki 32½c į valandą, moterims gi moka nuo 19½c iki 20c į valandą.

Kompanija elgiasi taip su moterimis darbininkėmis todėl, kad jos daug tamsesnės už vyrus, atsilikusios apšvietoj, neorganizuotos ir nepasipriešina savo išnaudotojams. Ar susipras moteris ir pareikalas didesnio atlyginimo, sunku pasakyti. Greičiausia, kad jos nuolankiai vilks tą jungą ir nepasipriešins savo išnaudotojams.

Barbora V. Jakštienė.

CHICAGO, ILL.

Chicagos moteris nejuokais rengiasi prie L. M. P. S. Agitacijos Savaitės. Kuopos 9 ir 25 nutarė surengt po trejas prakalbas su paskaitomis. 29 ir 43 kuopos irgi, kaip girdėt, sparčiai rengiasi prie Agitacijos savaitės.

Valio draugės! Pasidaruokime ant tiek, kad mūsų cilės kovotojų už savo teises ir visos darbo žmonių klesos išsiliuosavimą nuo šios savaitės bent padvigubėtų.

Ona V-nė.

Šeimyninkių Skyrius

MĖSA.

Du svaru jautienos (maltos) mėsos, du kiaušiniu, vieną didelį cibulį smulkiai sukapotą, puoduką senos sutarkuotos duonos arba krekių, druskos ir pipirų. Sumaišyk viską gerai, ištepus blekinę sviestu sudėk viską ir kepk vieną valandą nekarštam pečiuje. Galima valgyt ir šaltą.

Yanušiukė.

KEPTA MĖSA. KITAIP.

Du svaru kapotos mėsos, vieną cibulį, vieną kiaušinį, vieną šaukštuką druskos ir pipirų. Visą gerai išmaišyt, paimt virtų ryžių ir suvoliojus mėšą į kukulius įdėt į vidurį kukulio ryžių ir išvelt sausos duonos trupiniuose. Paskui sudėjus į skauradą kept pakol paraus; vėliaus įpilt stiklą vandens į puodą sudėt mėsos kukulius ir virt vieną valandą. Paskui įdėt į skauradą taukų ir biskį miltų paspirginus supilt ant mėsos į puodą ir da pavirint bent penkias minutes. Kada viskas gatava, — įpilt biskį rugščios smetonos.

Labai skanus valgis. O. Bukšniėnė.

PUMPKIN PAJUS.

Du kiaušiniu, 3 šaukštus cukraus, pusę šaukštuko cukraus, pusę šaukštuko druskos, pusę šaukštuko cinamonų, pusę šaukštuko imbiero, tris šaukštus maleso, vieną ir tris ketvirtdalius puoduko pieno. Tešlą darant puoduką miltų, pusę šaukšto taukų, druskos ir pipirų. Visą išmaišius į iškočiotą tešlą supilt visą mišinį ir kept pusę valandos. Šiam pajui nieko nereikia dėt ant viršaus.

SKALBIMAS.

Vilnonius ir šilkinis drabužius geriausia skalbt su "lux" pauderiu. Į vieną kvortą karšto vandens įdėk šaukštą pauderio, palaikyk skalbinius tame vandenyje dešimt minutes, paskui išspaudus skalbinius perplauk kelis kartus čystu vandeniu ir išgręžus suvyniok į čystą paklodę, padėk ant valandos iki prosinimui.

Taip skalbiant šilkas nepagelsta ir vilnonis nesitraukia.

Yanušiukė.

L.M.P.S. Reikalai

Ir mano žodis, kad butų organas duodamas dykai.

Buvo pakeltas klausimas, kad organas "Moteryų Balsas" butų Susivienijimo narėms duodamas tik už narines mokestis. Mano nuomone, mes Susivienijimo narėms turėtume organą duoti tik už narines mokestis. Jeigu mes taip pasielgsime, tuomet daugiau moterų pradės interesuotis mūsų organizacija ir daugiau gausime narių. Sykiu paskleisime tarpe savo narių daugiau apšviertos, nes kiekviena narė atydziau tēmys į mūsų organą ir seks visą veikimą. Dabar gi to nėra. Drąsiai galima sakyti, kad tik iš dešimties narių viena atydziai seka organą ir interesuojasi Susivienijimo reikalais.

Antras dalykas, dabar daugelis narių laikraščio neprenumeruoja, kuopa gauna kelias dešimtis ekzemplorių ir tuomet narės nusiperka. Bet pasitaiko ir taip, kad administracijoje įvyksta klaida ir kuopa per kelis mėnesius negauna organo, tuomet visos narės be jo pasilieka ir nežino kas mūsų organizacijoj dedasi. Pavyzdžiui, mūsų 24 kuopa net per šešis mėnesius negavo organo ir visos narės, kurios iš kuopos perkasi, nežinojo, kas dedasi Susivienijime. Kuomet jos nežino kas dedasi mūsų organizacijoj, tuomet palengva pradeda atšalti, paliauja į susirinkimus lankytis ir tt.

Man rodosi, jeigu už dabartines mokestis negalima duoti, tuomet geriau pakelti mėnesines mokestis iki 20 arba 25 centų, bet organą duoti.

Geistina butų, kad ir kitų kuopų narės išreikštų savo nuomonę. Barbora V. Jakštienė.

Pataisymas prie įnešimo, kad "Moteryų Balsas" butų duodamas L. M. P. S. narėms už narines mokestis (žiur. "M. B." N 9).

Kad "Mot. Balsas" vieton, kad duoti dykai, butų duodamas narėms už 50c metams.

Jei nors viena kuopa parems šį pataisymą bėgyje 45 dienų, tai eis nubalsavimui.

Pasekmės balsavimo L. M. P. S. referendume:

I. Kad apkalbėti kandidačių kompetentiškumą, užimant L. M. P. S. įstaigas balsavo už 256 bals.; prieš 43.

II. Kad "Moteryų Balsas" butų padidintas iki 24 puslapių balsavo už 134; prieš 102.

III. Kad "Moterų Balsas" butų padidintas iki 32 pusl. balsavo už 160 bals.; prieš 81 bals.

Reiškia įeina į galę šie dalykai: Kandidačių kompetentiškumas užimant L. M. P. S. įstaigas bus apkalbama ir "Moterų Balsas" bus padidintas iki 32 puslapių.

NAUJOS KUOPOS.

46 kuopa Philadelphia, Pa. susitvėrė iš 23 nar. 47 kp. Waukegan, Ill., susitvėrė iš 22 narių. Linkiu naujom kuopom gero pasisekimo.

Z. M. Puišutė, L. M. P. S. Centro Sekr.

L. M. P. S. 28-tos KUOPOS 10 MĖNESIŲ RAPORTAS.

L. M. P. S. 28 kuopa susitvėrė 6 d. spalio 1916 m., tik iš 6 narių. Per tą laiką kuopa veikė sekančiai:

Surenė balių, nuo kurio liko pelno \$20. Prisdėjo prie vietinių draugijų konferencijos surengimui protesto mitingo prieš karę ir maisto brangumą. Prisdėjo prie L. S. F. vietos skyriaus; surenė vienas prakalbas Baltimore, kitas—Curtis Bay ir abudu sykiu kalbėjo d. K. Petrikenė. Laikė prakalbų prisirašė 5 narės ir gauta 3 prenumeratoriai "Moterų Balsui". Per visą laiką kuopa išpardavė literatūros už \$12. Aukų nuo tų, kurie kuopai simpatizuoja, gauta 3 dol. ir penkių dolelių vertės knygų. Kuopa aukavo \$5 Rusijos revoliucijos parėmimui.

Per visą kuopos gyvavimą prisirašė 19 narių, iš kurių viena mirė ir kita išstojo iš kuopos delei blogos sveikatos. Dabar kuopa turi 17 narių.

Per visą laiką įplaukų turėjo \$53.95; išlaidų \$43.57; izde lieka \$10.38. Buv. org. J. Stankevičienė.

Atsišaukimas į Vakarinių Valstijų L. M. P. S. Kuopas.

L. M. P. S. A., 24 kp. susirinkime, laikytame rugsėjo 9 d. š. m., nutarė atsišaukti į Susivienijimo kuopas artimiausių valstijų, butent: Ohio, Michigan, Illinois ir kitų, kad jos prisidėtų prie d. Z. M. Puišutėi rengiamo prakalbų maršruto. Maršrutas prasidės lapkričio pabaigoj ir užsibaigs gruodžio mėnesį.

Visos viršui minėtos apylinkės kuopos malonėkite greitai apsvarstyti šį dalyką ir nevilkinant pranešti mūsų kuopai.

Taip-pat mes kviečiame ir Lietuvių Socialistų S-gos kuopas prisidėti prie rengimo šio maršruto.

Kalbėtoja, kaip praneša, galės pašvęsti mūsų apylinkei kokias 8-9 dienas, bet jeigu rasis daugiau kuopų, norinčių rengti prakalbas, tai d. Puišutė gal ir ilgiau pas mus apsiliks.

Su visais reikalais kreipkitės šiuo adresu:

B. V. Jakštienė,

2001 Lakeside Ave., Cleveland, Ohio.

REDAKCIJOS ATSAKYMAI.

Barborai V. Jakštienei. — Tos "klaidos" neatitaisome, nes už tokius išsireiškimus redaktorė gali už grotų atsidurti ir laikraštis liktų sustabdytas. Atsiminkite, kad gyvename "laisvoje" šalyje. Delei tos priežasties ir pirmiau turėjome tuos išsireiškimus išbraukti.

KLAIĐŲ ATITAIŠYMAS.

Praeitame numeryje po antgalviu: "Visur Moterų Reikalauja" vieton K. Petrikenės parašo turėjo but A. Jurevičienės.

NUO ADMINISTRACIJOS.

Padarius ekspediciją šio "Mot. Balso" num., dar liks apie porą šimtų pavienių numerių. Pasi-skubinkite, kas dar neužsisakėt, nes galės pritrukti, kaip pereito numerio.

Jau išėjo iš spaudos V. Kapsuko parašyta knyga "Seimyna Seniau, Dabar ir Ateityj". Kuopos ir agentai siųskite greitai orderių, nes knygutė graži ir bus lengva parduoti. Kuopoms imant nemažiau kaip už \$1.50 duodame 50 nuoš.

Kuopų agentai ir visi, kurie darbuojasi knygų platinime, siųskite orderius kuogreičiausia, nes su 1 d. lapkričio-November, pačtos lėšos bus pa-brangintos ir įėjus į galę naujam įstatymui, gali buti įvairių keblumų delei kurių bus sunku literatūrą siuntinėti. Todėl, kol dar yra proga užsisa-kykite, kad turėtumėt ant ilgesnio laiko.

Kas dar neatsinaujinote prenumeratoros ir kurių su šiuo numeriu baigiasi, skubiai atsinaujinkite, nes jeigu neatsinaujinsite iki kitam numeriui, bus sustabdytas "Moterų Balsas".

"Moterų Balsas" nutarta padidinti ir dabar jau eis 32 puslapių. Tai yra pigiausias laikraštis Amerikoje. Todėl kiekvieno, ypač kiekvienos moteries pareiga platinti ir remti, renkant prenumeratoras, pagarsinimus ir platinant pavienius numerius.

Ks. Balrunytė,

"Mot. Balso" Admin.